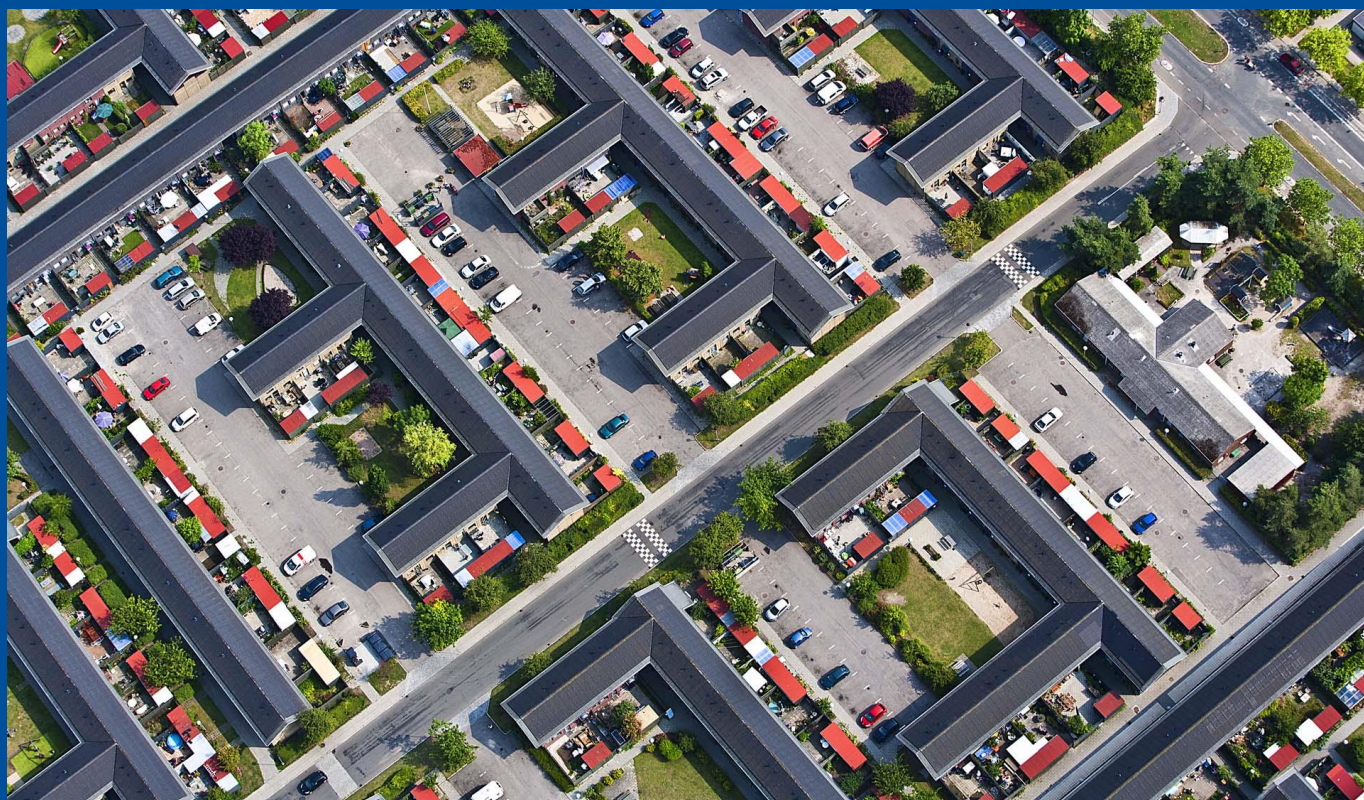

- FORTROLIG -

Forældres skolevalg i Bagsværd, Gladsaxe Kommune

En undersøgelse af nuværende og kommende
skoleforældres bevæggrunde for valg af skole

Sarah Richardt Schoop, Hans Henrik Sievertsen, Amanda Bernholm
Michaelsen og Asta Løgtved

VIVE

*Forældres skolevalg i Bagsværd, Gladsaxe Kommune – En undersøgelse af
nuværende og kommende skoleforældres bevæggrunde for valg af skole*

© VIVE og forfatterne, 2024

e-ISBN: 978-87-7582-331-4

Arkivfoto: Lars Degnbol/VIVE

Projekt: 302611

Finansiering: Skoleafdelingen, Gladsaxe Kommune

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd har i 2023-2024 gennemført en undersøgelse af forældres skolevalg i Bagsværd, Gladsaxe Kommune.

Undersøgelsen er gennemført af chefanalytiker og projektleder Sarah Richardt Schoop, professor mso Hans Henrik Sievertsen, student Amanda Bernholm Michaelsen samt universitetspraktikant Asta Løgtved. Rapporten har været i eksternt review hos to referees.

Undersøgelsen er rekvireret og finansieret af Skoleafdelingen, Gladsaxe Kommune.

Tak til nuværende og kommende skoleforældre, som har deltaget i dataindsamlingen, samt tak til Skoleafdelingen i Gladsaxe Kommune for godt samarbejde.

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn & Uddannelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	5
-----------------	---

1	Indledning	11
1.1	Baggrund og formål	11
1.2	Datagrundlag og metode	13
1.3	Læsevejledning	21

2	Analyse af forældres skolevalg	22
2.1	Faktorer af betydning for forældrenes skolevalg	22
2.2	Information af betydning for skolevalget	45
2.3	Årsager til til- og fravalg af skoler inden for kommunen	52
2.4	Betydningen af skoletype	70
2.5	Forskelle mellem forældre i Skovbrynet skoledistrikt og forældre i de øvrige skoledistrikter	78

Litteratur	84
------------	----

Hovedresultater

Flere og flere danske skolebørn går på en fri grundskole eller privatskole. Det samme gælder i Gladsaxe Kommune. Undersøgelser viser, at forældre med videregående uddannelse er markant mere aktive i skolevalget, og at særligt ressourcestærke forældre vælger at sætte deres børn i en fri grundskole eller privatskole. Dette kan efterlade folkeskolen med en mindre blandet og mindre ressourcestærk elevgruppe.

Dette billede gør sig også gældende i Gladsaxe Kommune. I Bagsværd ligger folkeskolen Skovbrynet Skole, der har en elevsammensætning, der ikke er repræsentativ for skoledistriktet. Det er kommunens oplevelse, at elevsammensætningen er med til at gøre, at forældre fravælger skolen til fordel for en af de frie grundskoler eller privatskoler i kommunen eller andre folkeskoler.

I løbet af de kommende år opfører Gladsaxe Kommune en ny folkeskole i samme område, der skal erstatte Skovbrynet Skole. Gladsaxe Kommune har et ønske om, at den nye skole skal have en mere balanceret og mangfoldig elevsammensætning end den nuværende folkeskole. Dette kræver, at også socioøkonomisk stærke og etnisk danske forældre betragter skolen som et attraktivt skoletilbud for deres børn og vælger skolen til.

Formålet med denne undersøgelse er at få viden om, hvad der har betydning for nuværende og kommende forældre til skolebørn i Bagsværd. Det vil sige, hvilke faktorer der er vigtige for nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd, og hvordan de træffer skolevalget eller har truffet skolevalget. Givet Gladsaxe Kommunes aktuelle problemstilling sætter vi i analysen også særligt fokus på skoleforældre i Skovbrynet skoledistrikt.

Hovedresultaterne falder ind under to temaer:

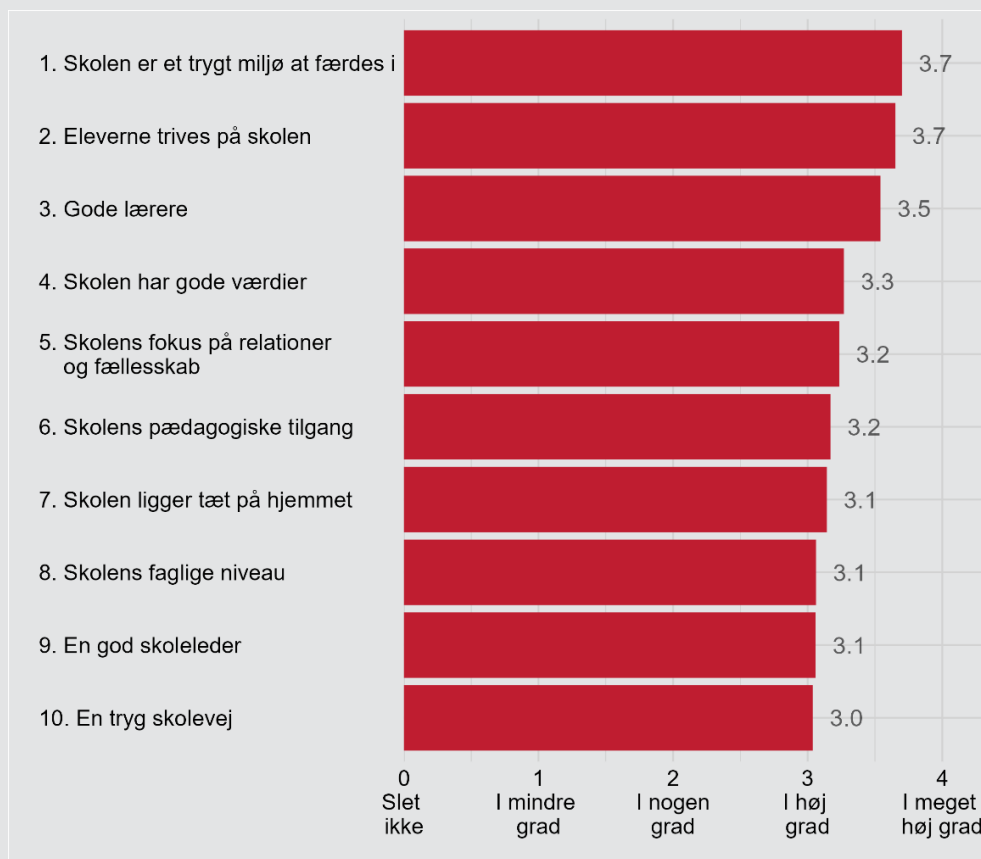
- Forhold af betydning for forældrenes skolevalg
- Årsager til til- og fravalg af skoler inden for kommunen.

Forhold af særlig stor betydning for forældres skolevalg

Vi starter med at se på, hvilke faktorer der har særlig stor betydning for nuværende og kommende skoleforældre i valget af skole til deres barn. Nedenfor beskriver vi faktorerne i flere detaljer, hvor vi inddrager indsigter fra både spørgeskemaundersøgelsen, som danner grundlaget for listen af de vigtigste faktorer, og fra fokusgruppinterviewene, hvor forældrene havde mulighed for at uddybe deres prioriteter.

De 10 vigtigste faktorer af betydning for skolevalget

I hvilken grad havde følgende forhold betydning for jer som forældre i valget af netop den skole, som jeres barn går i/som I regner med, at jeres barn skal gå i?

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til nuværende skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

- FORTROLIG -

Børnenes trivsel og skolen som et trygt miljø er altafgørende for skolevalget

At skolen er et trygt miljø, og at eleverne trives på skolen, står helt centralt for forældrene i deres forståelse af en god skolegang og er dermed også altafgørende for forældrene i skolevalget. Forældrene kobler bl.a. børnenes trivsel til, at de indgår i fællesskaber og positive relationer med både de voksne og de andre børn på skolen. Samtidig peger flere forældre på, at når trivsel er et væsentligt parameter i skolevalget, så hænger det også sammen med, at de betragter trivsel som en forudsætning for faglig udvikling. Udfordringer i relation til trivsel er således også den hyppigste årsag til skoleskift.

Kompetente, engagerede og stabile lærere, pædagoger og ledere

Forældrene tillægger tilstedeværelsen af gode lærere og pædagoger på skolen stor vægt i skolevalget. De peger på, at det drejer sig om, at lærerne har stærke faglige såvel som pædagogiske kompetencer, og at de er motiverede og engagerede i deres fag, undervisning og elever. Samtidig fremhæver forældrene, at en velfungerende medarbejdergruppe og skole er afhængig af en dygtig skoleledelse. Ud over at det har betydning for forældrene i skolevalget, at både ledere og medarbejdere på skolen er kompetente og engagerede, så tillægger forældrene det også stor vægt, at der er tale om stabilitet både blandt ledelse og medarbejdere, sådan at der er både relationel, faglig og undervisningsmæssig kontinuitet omkring eleverne.

En tryk og kort vej til skole har stor praktisk og relationel betydning

At skolen ligger tæt på hjemmet, og at skolevejen opleves som tryk at færdes på, er også forhold af væsentlig betydning for forældrene i valget af skole. En sikker og kort skolevej har lavpraktisk betydning i hverdagen i forhold til transport til og fra skole og giver mulighed for, at børnene over tid kan blive selvhjulpne og selv tage i skole. Når forældrene prioriterer, at skolen ligger tæt på hjemmet, hænger det også sammen med et ønske om, at deres barn kan gå i skole med – og dermed få relationer til – andre børn i nærområdet.

Erfaringer fra familie og venner er den vigtigste information i skolevalget

Forældrene betragter familie, venner og bekendtes erfaringer med de konkrete skoler som den mest betydningsfulde type af information i skolevalget. Dette hænger sammen med, at forældrene oplever, at nogle af de mest betydningsfulde forhold for en god skolegang – og dermed for skolevalget – kan være vanskelige at få et indtryk af på fx en skoles hjemmeside. Det drejer sig bl.a. om forhold som tilstedeværelsen af dygtige, engagerede lærere på skolen, der ser eleverne i øjenhøjde.

En del af forældrene efterlyser dog samtidig også adgang til mere information i forbindelse med skolevalget. Gennemgående efterspørger forældrene, at de

- FORTROLIG -

ikke alene kan få indsigt i fakta om skolen, såsom elevtal, antal spor mv., men også et større indblik i, hvad den pågældende skole særligt vægter både fagligt, socialt, pædagogisk og didaktisk, og hvordan skolehverdagen for eleverne konkret ser ud på skolen.

Skiftende skoledistrikter skaber stor usikkerhed i forhold til skolevalget

Forældrene er af den oplevelse, at skoledistrikterne i kommunen ændres ofte og med kort varsel. De peger på, at de skiftende skoledistrikter skaber en væsentlig usikkerhed, som også har betydning i forhold til deres skolevalg. En del af forældrene beskriver, at de gør meget ud af at sætte sig ind i, hvad der kendetegner den distriktsskole, som deres barn tilhører i kraft af skoledistriktet, for at kunne tage informeret stilling til og blive betrygget i, at denne skole er den rette for deres barn. På samme vis har overvejelser om skolevalg og skoledistrikt for en del forældre også spillet en rolle i forbindelse med køb af bolig i kommunen. Men når skoledistrikterne ændres, vanskeliggør det deres muligheder for et informeret og velovervejet skolevalg, som de kan føle sig sikre på.

De skiftende skoledistrikter kan på den baggrund både have betydning i forhold til, at forældre fravælger den lokale distriktsskole til fordel for en anden folkeskole i kommunen. Men det kan også betyde, at forældre vælger en fri grundskole eller privatskole frem for folkeskolen, som de ellers gerne havde valgt. Enten fordi den distriktsskole, som de bliver tilknyttet i forbindelse med en ændring af skoledistriktet, ikke er en, de ønsker. Eller fordi de oplever, at hyppigt skiftende skoledistrikter skaber så stor usikkerhed om, hvilken skole deres barn kommer til at høre til, at valget af en fri grundskole eller privatskole føles som et mere sikkert skolevalg, fordi de kun her ved, hvilken skole de ender ud med. Forældrene efterlyser derfor bedre og tidligere information om kommende ændringer i kommunens skoledistrikter.

Årsager til til- og fravalg af skoler inden for kommunen

Valget af en anden folkeskole end distriktsskolen er i høj grad et fravalg

Karakteristisk for de forældre, der vælger en anden folkeskole end distriktsskolen, er, at der for en dels vedkommende i høj grad har været tale om et fravalg af deres konkrete distriktsskole. Dette fordi forældrene har et billede af, at distriktsskolen skiller sig negativt ud fra kommunens øvrige folkeskoler.

Forældrene, der har fravalgt den lokale distriktsskole, beskriver, at en væsentlig årsag til fravalget har været et ønske om større stabilitet og kontinuitet –

- FORTROLIG -

både i lærergruppe, ledelse, klasser og undervisning – end det har været tilfældet på distriktsskolen. Herudover hænger fravalget af distriktsskolen for en del forældre sammen med oplevelsen af en uhensigtsmæssig elevsammensætning og negative elevdynamikker blandt elevgruppen med både en faglig og social slagside til følge. Forældrene giver udtryk for, at de oplever elevgruppen som for skæv – herunder i forhold til fordelingen mellem etnisk danske og ikke etnisk danske elever, i forhold til hvilke områder af Gladsaxe, eleverne kommer fra, og i forhold til hvor mange ressourcer eleverne og deres forældre kommer med. I forlængelse heraf beskriver forældrene også erfaringen af en ikke velfungerende forældregruppe på skolen. Forældrene har således fravalgt distriktsskolen til fordel for en anden af kommunens folkeskoler ud fra et ønske om en højere grad af involvering fra en bredere forældregruppe, end det er tilfældet på distriktsskolen. Endelig peger forældrene også på, at en usikker skolevej og oplevelsen af, at distriktsskolen ligger i et utrygt område, har betydning for deres fravalg af skolen.

Valget af en fri grundskole eller privatskole er både et til- og fravalg

For de forældre, der vælger en fri grundskole eller privatskole til deres barn, er der både elementer af et fravalg af de tilgængelige folkeskoler, men også af et tilvalg af den konkrete frie grundskole eller privatskole med dens særlige kendetegn, som i særlig grad appellerer til forældrene.

Forældrene, der vælger en fri grundskole eller privatskole til deres barn, tilføjer mindre klassestørrelser og en skole med færre spor end folkeskolen særlig stor værdi. Dette er både i forhold til børnenes trivsel og sociale udvikling i et trygt og overskueligt miljø, men også i forhold til børnenes læringsmuligheder. Samtidig fremhæver disse forældre de frie grundskoler og privatskoler særlige profiler og værdier som betydningsfuldt for deres tilvalg heraf. De understreger, at der er betydelige forskelle mellem de enkelte frie grundskoler og privatskoler, når det kommer til netop profiler og værdier. Forældrene er i høj grad optagede af, at de kan se deres eget barn trives med den pågældende skoles værdier. For nogle forældre handler det om et særligt fokus på relationer og fællesskab, for andre handler det om et kreativt fokus på skolen, mens det for endnu andre forældre vægtes, at den konkrete skole har fagligheden i højsædet. Endelig beskriver de forældre, der vælger en fri grundskole eller privatskole til deres barn, at dette valg ikke alene handler om et fravalg af de konkrete folkeskoler i kommunen, men at det også hænger sammen med en oplevelse af, at folkeskolen generelt har vanskelige rammer for at lykkes. Forældrene nævner i den henseende, at de både oplever en for stor grad af politisk styring af folkeskolen kombineret med vanskelige ressourcemæssige rammer.

- FORTROLIG -

Hovedparten af forældrene ville som udgangspunkt foretrække folkeskolen

Det er forskelligt forældrene imellem, hvorvidt det som udgangspunkt har betydning for dem, hvilken type skole deres barn går på. Men for størstedelen af forældrene, nemlig 59 %, gælder det, at de som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik i folkeskolen. For knap en fjerdedel af forældrene, nemlig 24 %, er skoletype ikke vigtigt, mens 18 % af forældrene som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik på en fri grundskole eller privatskole.

For en del forældre gælder det dog, at de ikke oplever, at deres principielle præference for folkeskolen er foreneligt med ønsket om at træffe det bedst mulige skolevalg for deres barn. På den baggrund vælger en del forældre, der som udgangspunkt egentlig ville foretrække, at deres barn gik i folkeskolen, en fri grundskole eller privatskole. Størstedelen af de nuværende skoleforældre, hvis barn går på en fri grundskole og privatskole, svarer, at de som udgangspunkt ville foretrække folkeskolen (45 %), eller at skoletype ikke er vigtigt for dem (26 %). Blot hver tredje (29 %) foretrækker som udgangspunkt en fri grundskole eller privatskole.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen baserer sig på et mixed methods-design, der kombinerer følgende datakilder:

- Spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd
- Baggrundsdata om nuværende og kommende skoleforældre og deres børn
- Tre fokusgruppeinterview med nuværende og kommende skoleforældre fra Bagsværd.

1 Indledning

1.1 Baggrund og formål

1.1.1 Undersøgelsens baggrund

Flere og flere danske skolebørn går på en fri grundskole eller privatskole. Det samme gælder, når man zoomer ind på Gladsaxe Kommune. En undersøgelse fra AE-rådet fra 2021 viser, at knap hvert fjerde skolebarn i Gladsaxe Kommune, nemlig 23,3 %, i 2021 gik på fri grundskole eller privatskole (AE-Rådet, 2022). Dermed har andelen også været stigende fra i 2007 at have ligget på 18,4 %.

Undersøgelser viser, at forældre med videregående uddannelse er markant mere aktive i skolevalget (Andersen m.fl., 2019), og at særligt ressourcestærke forældre vælger at sætte deres børn i en fri grundskole eller privatskole (AE-Rådet, 2020). Dette kan efterlade folkeskolen med en mindre blandet og mindre ressourcestærk elevgruppe. Det kan have betydning i den forstand, at elever i folkeskolen i mindre grad møder klassekammerater på tværs af forskellige baggrunde.

Dette billede gør sig også gældende i Gladsaxe Kommune. I Bagsværd ligger Skovbrynet Skole, der har en elevsammensætning, der ikke er repræsentativ for skoledistriktet. Det er kommunens oplevelse, at elevsammensætningen er med til at gøre, at forældre fravælger skolen til fordel for en af de seks frie grundskoler eller privatskoler i kommunen eller andre folkeskoler, hvilket blot øger udfordringerne.

I løbet af de kommende år opfører Gladsaxe Kommune en ny folkeskole i samme område, der skal erstatte Skovbrynet Skole. Gladsaxe Kommune har et ønske om, at den nye skole skal have en mere balanceret og mangfoldig elevsammensætning end den nuværende folkeskole. Dette kræver, at også socioøkonomisk stærke og etnisk danske forældre betragter skolen som et attraktivt skoletilbud for deres børn og vælger skolen til.

1.1.2 Undersøgelsens formål

Formålet med denne undersøgelse er at få viden om, hvad der har betydning for nuværende og kommende forældre til skolebørn i Bagsværd.

- FORTROLIG -

Denne viden skal indgå i udviklingsarbejdet i forbindelse med etableringen af den nye skole i Bagsværd med henblik på, at skolen afspejler lokalområdets ønsker og behov. Den indsamlede viden skal herunder indgå i udarbejdelsen af en vision for den nye skole.

Undersøgelsen "Forældres skolevalg" fra Nationalt Center for Skoleforskning (Andersen m.fl., 2019), som også beskrives i Boks 1.3, viser, at der blandt forældre generelt er en meget stor opbakning til folkeskolen. Mange forældre har som udgangspunkt et ønske om at bakke op om folkeskolen og at en mangfoldig elevgruppe mødes på tværs af forskelligheder i folkeskolen. Flere forældre oplever dog et dilemma i på den ene side at have et principielt ønske om at støtte folkeskolen og på den anden side at ville sikre sit barn den bedst mulige skolegang.

Denne undersøgelse forsøger således at afdække, hvad forældre i Bagsværd forstår ved den bedst mulige skolegang. For i forlængelse heraf at komme nærmere, hvad der skal til for, at det principielle ønske om at støtte folkeskolen, som mange forældre har, i højere grad bliver oplevet som foreneligt med deres ønske om at sikre deres barn den bedst mulige skolegang.

1.1.3 Undersøgelsesspørgsmål

Undersøgelsens overordnede formål om at indsamle viden, om hvad der har betydning for nuværende og kommende forældre i Bagsværd, dækker over flere dimensioner, som vi afdækker med undersøgelsesspørgsmålene listet i Boks 1.1. For det første er det vigtigt at afklare, hvad forældre forstår ved en god skolegang. Svaret på dette spørgsmål er tæt koblet til, hvilke faktorer der er vigtige for forældrene i skolevalget. Hvis forældrene fx synes, at en god skolegang er kendetegnet ved børnenes læring, så vil de faktorer af størst vigtighed sandsynligvis være relateret til skolens faglige profil. De første to undersøgelsesspørgsmål giver os dermed et generelt svar på, hvad der er vigtigt for forældrene i Gladsaxe Kommune. I de følgende to undersøgelsesspørgsmål (3 og 4) bliver skolevalget mere konkret, idet vi belyser, hvad der påvirker valget af en bestemt skoletype, og hvad forældrene forbinder med en bestemt skoletype. Det giver ny viden om, hvordan forældrene i Bagsværd forholder sig til de skoletilbud, de møder. I undersøgelsesspørgsmål 5 og 6 ser vi så nærmere på, hvad der skulle til for at få forældrene til at skifte skoletype.

I besvarelsen af undersøgelsesspørgsmålene vil vi også komme ind på, hvordan forældrene får information om skolerne, og vi vil også sætte særligt fokus på Skovbrynet skoledistrikt for at give konkret viden til Gladsaxe Kommunes aktuelle arbejde på området.

Boks 1.1 Undersøgelsesspørgsmål

1. Hvad forstår nuværende og kommende forældre til skolebørn i Gladsaxe Kommune ved den gode skolegang?
2. Hvad har betydning for nuværende og kommende forældre til skolebørn i Gladsaxe Kommunes skolevalg?
3. Hvilke bevæggrunde har nuværende og kommende forældre til skolebørn for at vælge hhv. folkeskole, privatskole eller frie grundskoler?
4. Hvilke perspektiver på, erfaringer med samt associationer med de konkrete skoletilbud i Gladsaxe Kommune – både i forhold til folkeskoler samt frie grundskoler og privatskoler – har nuværende og kommende skoleforældre? Herunder: Hvor stammer disse perspektiver fra?
5. Hvad skal der til for, at nuværende og kommende forældre til skolebørn, der har en præference for privatskole eller frie grundskoler, ville overveje den lokale folkeskole?
6. Hvad skal der til for, at nuværende og kommende forældre til skolebørn, der har en præference for en anden folkeskole end distriktsskolen, ville overveje distriktsskolen?

1.2 Datagrundlag og metode

Undersøgelsen baserer sig på et mixed methods-design, der kombinerer kvantitative datakilder, i form af spørgeskemadata samt baggrundsdata om børn og forældre, med kvalitative datakilder, i form af fokusgruppeinterview og åbne besvarelser fra spørgeskemaet.

Den samlede undersøgelse er designet som en sekventiel undersøgelse, hvor spørgeskemaundersøgelsen er blevet gennemført først og den kvalitative del af undersøgelsen efter endt indsamling af spørgeskemadata. Formålet med dette sekventielle design har været todelt, idet dette design har givet mulighed for:

1. At rekruttere forældre som informanter til fokusgruppeinterviewene på baggrund af deres besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen, herunder i forhold til valg af skoletype, baggrundskarakteristika mv.

2. At inddrage udvalgte fund fra spørgeskemaundersøgelsen i fokus-gruppeinterviewene og få forældrenes kvalitative perspektiver på og fortolkninger heraf.

Boks 1.2 Undersøgelsens datagrundlag

- Spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd
- Baggrundsdata om nuværende og kommende skoleforældre og deres børn
- Tre fokusgruppeinterview med nuværende og kommende skoleforældre.

1.2.1 Målgruppen for undersøgelsen

Målgruppen for undersøgelsen er nuværende og kommende forældre til skolebørn i Gladsaxe Kommune afgrænset til forældre bosiddende i de tre skoledistrikter i Bagsværd, hvor den nye skole vil skulle ligge – dvs. Bagsværd-, Skovbrynet- og Stengård Skoledistrikt. Kommende forældre til skolebørn forstås som forældre til børn i daginstitutionsalderen, som ikke har ældre børn, der går i grundskolen.

1.2.2 Spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd

1.2.2.1 Udvikling af spørgeskemaet

Forud for udviklingen af spørgeskemaet har VIVE gennemført en fokuseret desk research af eksisterende litteratur på området, der beskæftiger sig med forældres skolevalg. Gennemgangen af denne litteratur har haft til formål at bidrage til at kvalificere spørgeskemaudviklingen, både i forhold til hvilke tematikker, der er relevante at spørge ind til, samt med inspiration til konkrete spørgsmålsformuleringer. Vi har dog valgt at inddrage tre studier i afrapporteringen, idet de bidrager til at sætte den konkrete undersøgelse i Gladsaxe i perspektiv til skolevalget generelt i Danmark (Boks 1.3) og skolevalget i et internationalt perspektiv med fokus på forældrenes individuelle situation (Boks 2.1) samt bidrager til at sætte fokus på problemstillingen om skoledistrikter

(Boks 2.2). Vi har aktivt valgt at begrænse omfanget af litteratur i afrapporteringen for ikke at fjerne fokus fra undersøgelsens formål, som er at belyse, hvad der er vigtigt for forældre i Gladsaxe Kommune.

Boks 1.3 Et stort dansk studie viser, at højtuddannede forældre er mere aktive i skolevalget

I et stort dansk studie fra 2019 – baseret på både en spørgeskemaundersøgelse og interview med forældre – finder forfatterne frem til fire hovedresultater:

1. Højtuddannede forældre og forældre med høje indkomst vælger i højere grad den frie grundskole til deres børn sammenlignet med resten af befolkningen. Forfatterne finder ingen væsentlig forskel mellem forældre med lav socioøkonomisk status og forældre fra den brede middelklasse.
2. På tværs af forældrenes socioøkonomiske baggrund er det primære ønske "glade og robuste børn", der får et godt fagligt fundament.
3. Forfatternes undersøgelse viser, at der er fire underliggende "typer" i skolevalget: a) "de lokale", som lægger størst vægt på afstanden til skolen, b) "de ambitiøse", som lægger stor vægt på elevsammensætningen og karakterer, c) "de pragmatiske", der lægger vægt på små klasser, fagligt fokus, trivsel og skolens ry, og d) "de fællesskabsorienterede", som lægger meget vægt på samarbejdet mellem skolen og hjemmet.
4. Ressourcestærke forældre er mere aktive i skolevalget ved fx i højere grad at indtænke skolegangen i deres valg af bolig og i højere grad søge information om skolevalget.

Kilde: (Andersen m.fl., 2019).

I udviklingen af spørgeskemaet er der på den ene side blevet vægtet hensyn til at besvare undersøgelsesspørgsmålene og bidrage med brugbar og nuanceret viden ind i arbejdet med den nye skole. På den anden side er det blevet vægtet at holde spørgeskemaet forholdsvis kort med henblik på at sikre flest mulige besvarelser.

Efter spørgeskemaet er blevet udviklet, er det blevet oversat til engelsk, sådan at respondenterne har haft mulighed for at vælge, om de ville besvare spørgeskemaet på dansk eller på engelsk. Formålet hermed har været at give

- FORTROLIG -

flere forældre mulighed for at besvare spørgeskemaet uagtet deres dansk-kundskaber og derved sikre en større bredde i besvarelserne.

I spørgeskemaet bedes forældrene besvare spørgsmålene for det af deres børn, der senest er startet i skole (for nuværende skoleforældres vedkommende) eller for det af deres børn, der snarest starter i skole (for kommende skoleforældres vedkommende). Dette for at få besvarelser fra forældrene, der drejer sig om det nærmest forestående eller senest foretagne skolevalg.

1.2.2.2 Udsendelse og indsamling af spørgeskemabesvarelser

Gladsaxe Kommune har fremsendt kontaktoplysninger på respondenterne til spørgeskemaundersøgelsen til VIVE. VIVE har opsat spørgeskemaet i survey-programmet Defgo. Hver respondent har modtaget en udsendelsesmail med et unikt link via e-Boks.

Spørgeskemaet har været åbent for besvarelser i perioden fra d. 5. september til d. 3. november 2023. Undervejs er der udsendt en påmindelse til de forældre, der på det pågældende tidspunkt endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet.

1.2.2.3 Svarprocenter for populationen og undergrupperne

Spørgeskemaundersøgelsen er udsendt til 4.503 nuværende og kommende skoleforældre tilhørende de tre skoledistrikter i Bagsværdområdet i Gladsaxe Kommune. 922 forældre har gennemført spørgeskemaundersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 20 %. Det viser panel A i Tabel 1.1.

Der er en lidt større andel af nuværende skoleforældre, der har besvaret spørgeskemaet end af kommende skoleforældre. Det viser panel B i Tabel 1.1. 21 % af de nuværende skoleforældre, som spørgeskemaundersøgelsen er udsendt til, har besvaret, mens det gælder for 18 % af de kommende skoleforældre.

Svarprocenter fordelt på skoletype

Der er en lidt større andel af de forældre, der har børn på en fri grundskole eller privatskole, der har besvaret spørgeskemaet end af de forældre, der har børn på en folkeskole. Det viser panel C i Tabel 1.1. 26 % af forældrene med børn på fri grundskole eller privatskole har gennemført spørgeskemaet, mens det gælder for 19 % af forældrene med børn i folkeskole.

- FORTROLIG -

Svarprocenter fordelt på skoler og skoledistrikter

Bagsværdområdet i Gladsaxe Kommune rummer tre forskellige skoledistrikter, nemlig distriktet for hhv. Bagsværd Skole, Skovbrynet Skole og Stengård Skole. Panel D af Tabel 1.1 viser svarprocenten for nuværende skoleforældre fordelt på, hvilket skoledistrikt barnet tilhører. For de forældre, der tilhører hhv. Bagsværd- og Stengård skoledistrikt, er svarprocenten på 23 %, mens svarprocenten for de forældre, der tilhører Skovbrynet skoledistrikt, er på 19 %.

Panel E i Tabel 1.1 viser, hvor stor en andel af de nuværende skoleforældre til børn på hhv. Bagsværd Skole, Skovbrynet Skole og Stengård Skole, der har besvaret spørgeskemaet. Blandt de forældre, der har børn på Stengård Skole, har 22 % gennemført spørgeskemaet. Blandt de forældre, der har børn på Bagsværd Skole, har 21 % gennemført spørgeskemaet, mens 13 % af de forældre, der har børn på Skovbrynet Skole, har gennemført spørgeskemaet.

Tabel 1.1 Samlet svarprocent for spørgeskemaundersøgelsen

Forældregrupper	Population	Besvarelser	Svarprocent
A. Samlet antal forældre	4.503	922	20 %
B. Opdelt efter kommende eller nuværende skoleforældre			
Nuværende skoleforældre	3.352	715	21 %
Kommende skoleforældre	1.141	207	18 %
C. Opdelt efter skoletype (for nuværende skoleforældre)			
Forældre med barn i folkeskole	2.243	420	19 %
Forældre med barn på fri grundskole eller privatskole	1.119	294	26 %
D. Opdelt efter skoledistrikt (for nuværende skoleforældre)			
Bagsværd	1.210	275	23 %
Skovbrynet	1.344	258	19 %
Stengård	808	182	23 %
E. Opdelt efter folkeskole (for nuværende skoleforældre)			
Bagsværd Skole	940	200	21 %
Skovbrynet Skole	402	51	13 %
Stengård Skole	560	123	22 %

Anm.: Svarprocent for undersøgelsen. N = 4.503 (antal forældre, som spørgeskemaet er udsendt til).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023 og baggrundsdata fra Gladsaxe Kommune.

Svarprocenternes betydning for analyserne

En overordnet svarprocent på 20 % er i tråd med forventningerne til en spørgeskemaundersøgelse af denne art. For fortolkningen af analyserne er svarprocenten vigtig af to grunde. For det første er det vigtigt at få nok besvarelser til at kunne adskille tilfældigheder fra faktiske forskelle. For det andet er det vigtigt, at besvarelserne er repræsentative for den adspurgte befolkning. En svarprocent på 20 % med næsten 1.000 besvarelser er et pænt grundlag for at adskille tilfældigheder fra faktiske forskelle, hvilket også vil fremgå af analyserne nedenfor.

Som det fremgår af Tabel 1.1, er der lidt variation i svarprocenten på tværs af grupperne. Svarprocenten er lidt højere for nuværende skoleforældre og for forældre i en fri grundskole eller i en privatskole. Ligesom svarprocenten er lidt højere for forældre tilhørende hhv. Bagsværd- og Stengård skoledistrikt end for forældre i Skovbrynet skoledistrikt. Denne variation er dog forholdsvis begrænset. Ser vi på variationen på tværs af folkeskolerne, ser vi en noget større variation, idet forældre med børn i Skovbrynet skole er forholdsvis mindre repræsenteret.

1.2.2.4 Analyse og formidling af spørgeskemabesvarelserne

I analyserne af spørgeskemabesvarelserne har vi i udgangspunktet medtaget alle besvarelserne, også hvis respondenterne ikke har svaret på alle spørgsmål. I sådanne tilfælde vil respondentens manglende svar kun påvirke det spørgsmål, respondenterne ikke har svaret på (hvor det ikke medtages), men respondentens besvarelser til de øvrige spørgsmål er medtaget i analyserne af disse.

Som beskrevet i det foregående afsnit er der variation i svarprocenten på tværs af skoler og skoledistrikter. Det er muligt at vægte besvarelserne for at gøre dem mere sammenlignelige med den underliggende befolkning. Udfordringen ved denne fremgangsmåde er, at vi kun kan korrigere for faktorer, som vi faktisk observerer. Med andre ord ville vi kunne korrigere for andelen af forældre i de forskellige skoledistrikter i vores besvarelser sammenlignet med andelen af forældre i de forskellige skoledistrikter i populationen. Vi vil dog ikke kunne korrigere for faktorer, som vi ikke observerer, som fx forældrenes ressourcer og præferencer. Vi mener derfor, at en eventuel vægtning gør resultaterne mindre gennemskuelige. Vi har i vores afrapportering valgt at vise de rå data for at prioritere gennemskueligheden og sikre, at tallene svarer til de faktiske besvarelser. Samtidig gør vi i enkelte analyser, hvor besvarelsernes repræsentativitet er særlig relevant, opmærksom på betydningen af, hvem der har svaret på skemaet.

I nogle sammenhænge, som fx i studiet beskrevet i Boks 1.3, kan det give god mening at gruppere forældrene efter deres svar og valg. Vi har i analyserne

aktivt valgt ikke at gruppere forældrene i kategorier eller i typer. Det har vi gjort ud fra en betragtning om, at forældrene i denne undersøgelse kan have vidt forskellige forudsætninger og muligheder. For eksempel kan det være, at de forældre, som lægger større vægt på en blandet elevsammensætning, typisk hører til en distriktsskole, hvor elevsammensætningen er anderledes, end de forældre, der ikke prioriterer den del så højt. Man vil i en vis grad kunne tage højde for de forskelle, men det er jo kun de forskelle, som vi kan observere i data, som vi kan tage højde for. Vi mener derfor, at det kan være misvisende at inddele forældrene i typer. I afsnit 2.5 undersøger vi dog, om forældre bosiddende i skoledistriktet Skovbrynet afviger fra de andre forældre. I den analyse tager vi også højde for nogle forskelle på tværs af områderne.

1.2.3 Fokusgrupper med nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd

De kvalitative data er blevet indsamlet via tre fokusgrupper med nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd gennemført i november og december 2023.

1.2.3.1 Udvikling af interviewguides

Fokusgrupperne er blevet gennemført med udgangspunkt i interviewguides, hvor der både har været enslydende og dermed gennemgående spørgsmål på tværs af fokusgrupper såvel som forskelligartede spørgsmål for hver af de forskellige informantgrupper, afhængig af den skoletype de har valgt/regner med at vælge, samt hvorvidt de er forældre til nuværende eller kommende skolebørn.

Interviewguidesene er blevet udarbejdet med udgangspunkt i de overordnede undersøgelsesspørgsmål opridset ovenfor, ligesom der i fokusgruppeinterviewene er blevet inddraget resultater fra spørgeskemaundersøgelsen med henblik på at få forældrenes perspektiver på, hvad der kan ligge bag ved, og hvordan udvalgte resultater kan forstås.

1.2.3.2 Udvælgelse og rekruttering til samt gennemførelse af fokusgruppeinterview

I spørgeskemaundersøgelsen er respondenterne blevet spurgt, om VIVE må kontakte dem med henblik på opfølgende interview. Dette har givet mulighed for at rekruttere informanter til fokusgrupperne og sammensætte de enkelte fokusgrupper på baggrund af forældrenes besvarelser i spørgeskemaet, herunder i forhold til hvilken skoletype, de har valgt/regner med at vælge til deres barn.

- FORTROLIG -

I den kvalitative del af undersøgelsen er fokus særligt på forældre, der har truffet et aktivt, andet skolevalg end den distriktsskole, de hører til. Dvs. forældre, der har valgt/regner med at vælge enten en anden folkeskole end distriktsskolen eller en fri grundskole eller privatskole. En særligt interessant undergruppe er her de forældre, der har valgt en fri grundskole eller privatskole, men som principielt gerne ville vælge folkeskolen, idet det er relevant at få viden om, hvad der ville skulle til for, at de også i praksis valgte folkeskolen til. Udvælgelsen af deltagere til fokusgruppeinterview er således sket på baggrund af deres konkrete valg af skoletype såvel som deres grundlæggende præferencer i forhold til skoletype.

På den baggrund er der gennemført i alt tre fokusgrupper af 1,5 times varighed, som beskrevet i tabellen nedenfor. Der er gennemført to fokusgrupper med nuværende skoleforældre og en fokusgruppe med kommende skoleforældre.

Tabel 1.2 Overblik over de tre fokusgrupper

Fokusgrupper	Målgruppe	Antal informanter
Fokusgruppe 1	Nuværende skoleforældre der har valgt en fri grundskole eller privatskole til deres barn, herunder forældre, der principielt havde foretrukket folkeskolen	9 forældre
Fokusgruppe 2	Nuværende skoleforældre , der har valgt en anden folkeskole end distriktsskolen	8 forældre
Fokusgruppe 3	Kommende skoleforældre , herunder både forældre, der regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole , og forældre, der regner med at vælge folkeskolen .	6 forældre

1.2.3.3 Analyse og formidling af kvalitative data

Fokusgruppeinterviewene er blevet transskriberet og systematisk kodet med henblik på analyse af interviewene. Kodningen og analysen af interviewene er sket med udgangspunkt i en såkaldt framework-tilgang, som understøtter kvalitetsprincipperne i kvalitativ analyse: systematik, transparens, inklusion og autenticitet. Framework-tilgangen giver mulighed for på systematisk vis at se på tværs af de enkelte fokusgruppeinterview for dermed at identificere, hvilke pointer der går igen. Samtidig giver tilgangen også mulighed for at dykke ned i de enkelte fokusgruppeinterview og informantgrupper og identificere, hvilke pointer der knytter sig særligt til forskellige typer af skolevalg, informantgrupper og disses kontekst.

De kvalitative data er i rapporten blevet formidlet i kombination med de kvantitative fund fra spørgeskemaundersøgelsen i form af analytiske pointer såvel

som illustrative citater. De kvalitative data kan således dels supplere og udfolde fund fra spørgeskemaundersøgelsen, dels tilføje perspektiver, som ikke kommer til syne i spørgeskemaundersøgelsen.

1.3 Læsevejledning

Rapporten falder i seks dele, som fra forskellige vinkler belyser forældrenes skolevalg:

Afsnit 2.1 opidser, hvilke faktorer der er af størst betydning for forældrene i valget af skole til deres barn, og udfolder, hvad forældrene forstår ved de forskellige faktorer, og hvorfor de er vigtige.

Afsnit 2.2 beskriver, hvilke typer af information, forældrene gør brug af i valget af skole til deres barn, samt hvilken information, de savner i forbindelse med skolevalget.

Afsnit 2.3 dykker ned i årsager til til- og fravalg af skoler inden for kommunen med særligt fokus på forældre, der har valgt en anden folkeskole end distriktsskolen eller en fri grundskole eller privatskole. Ligesom afsnittet også kommer omkring årsager til skoleskift.

Afsnit 2.4 beskriver, hvilken betydning skoletype som udgangspunkt har for forældrene. Det vil sige, om der er tale om en folkeskole eller en fri grundskole eller privatskole. Herunder hvor sikre kommende skoleforældre er på valget af skoletype.

I **Afsnit 2.5** ser vi til slut nærmere på, hvad der adskiller forældrene i Skovbrynet skoledistrikt, hvor den nye folkeskole skal ligge, fra forældrene i de to øvrige skoledistrikter.

2 Analyse af forældres skolevalg

I dette kapitel præsenterer vi først, hvilke faktorer der er af særlig betydning for forældres skolevalg og hvorfor. Dernæst beskrives det, hvilke typer af information forældrene gør brug af i forbindelse med skolevalget, samt hvilke slags information de ønsker mere af. Dernæst dykker vi ned i, hvilke årsager der ligger bag til- og fravalg af skoler i kommunen, her med særligt fokus på de forældre, der har valgt en anden folkeskole end distriktsskolen eller en fri grundskole og privatskole. Herefter beskriver vi, hvilken betydning skoletypen som udgangspunkt har for forældrene. Til sidst kommer kapitlet omkring kommende skoleforældres valgproces.

Skolevalg er en løbende proces

Forældres valg af skole til deres barn må betragtes som en løbende proces, der starter forud for skolestarten, men som også fortsætter ind i og igennem barnets skoletid. Det understreger forældrenes perspektiver på skolevalg i fokusgrupperne. Heraf fremgår det, at skoleforældre kontinuerligt barnets skoletid igennem reflekterer over og forholder sig til, om den skole, barnet går på, fungerer og er den rette for barnet. Dette kommer også til udtryk i kraft af, at knap hver femte nuværende skoleforælder i spørgeskemaet (19 %) svarer, at deres barn har skiftet skole en eller flere gange. Hvorvidt skolevalget på et pågældende tidspunkt er det rette for barnet, kan handle om et skolevalg, der fra starten ikke har været oplevet som rigtigt. Men det kan også handle om, at forhold ved skolen og/eller barnet forandrer sig over tid, og at hvad der tidligere har været et velfungerende skolevalg, ikke længere opleves sådan.

At skolevalget optræder som en løbende proces er væsentligt at holde sig for øje i relation til, hvilke forhold der er af betydning for skolevalget. Dette er således både forhold, der har betydning, når man som forældre i første omgang skal træffe valg om skole til ens barn. Men det er også forhold, som er af betydning og spiller ind i forældrenes løbende vurdering af den skole, som barnet går på, og af, om det (fortsat) er det rette skoletilbud for deres barn.

2.1 Faktorer af betydning for forældrenes skolevalg

I dette afsnit beskrives først, hvilke faktorer der generelt er vigtigst for forældrene i skolevalget, samt i hvilken grad der er konsensus blandt forældrene

om vigtigheden af de forskellige faktorer. Herefter udfoldes det, hvad forældrene forstår ved de forskellige faktorer, og hvorfor de betragter dem som vigtige i skolevalget og for en god skolegang.

2.1.1 Hvilke faktorer er vigtigst for forældrene i skolevalget?

I spørgeskemaet er nuværende og kommende skoleforældre blevet spurgt, i hvilken grad forskellige forhold er af betydning for valget af skole til deres barn. Forældrenes vurderinger af betydningen af de oplyste forhold fremgår af Figur 2.1. Tre forhold ligger helt i top for forældrene og er således særligt betydningsfulde i skolevalget. Det drejer sig om:

- Skolen er et trygt miljø at færdes i
- Eleverne trives på skolen
- Gode lærere.

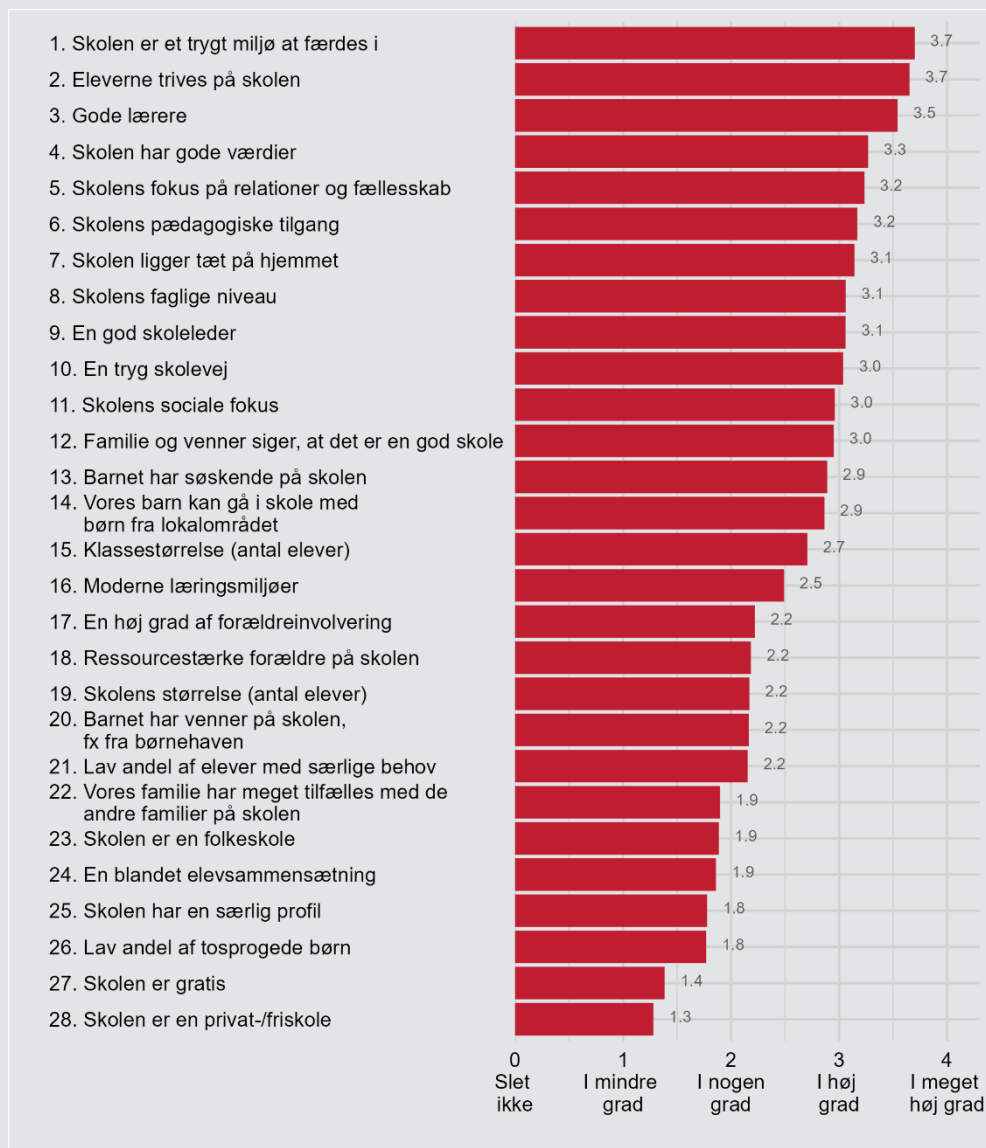
Herefter følger en hel række forskelligartede forhold, som forældrene også i høj grad tildeler betydning for skolevalget. For det første vægter forældrene gode værdier, fokus på relationer og fællesskab samt skolens pædagogiske tilgang højt. For det andet vægter de også skolens beliggenhed, i form af at skolen ligger tæt på hjemmet, og at skolevejen er tryk. For det tredje kommer også skolens faglige niveau og en god skoleleder ind blandt de forhold, der er af særlig betydning for skolevalget.

I den anden ende af skalaen optræder en række forhold, som er af mindre betydning for forældrene i skolevalget. For det første har skoletypen i mindre grad betydning for skolevalget, dvs. om der er tale om en fri grundskole/privatskole eller en folkeskole og i forlængelse heraf, om skolen er gratis. For det andet vægter forældrene i mindre grad, at der er en lav andel af tosprogede børn og en blandet elevsammensætning. For det tredje er det også mindre betydningsfuldt for forældrene, at skolen har en særlig profil.

Før vi i det følgende vil gå nærmere ind i de enkelte typer af faktorer, vil vi i det næste afsnit først gennemgå de faktorer, hvor der er størst og mindst enighed blandt forældrene om, hvor vigtige faktorerne er.

Figur 2.1 Faktorer af betydning for skolevalget

I hvilken grad havde følgende forhold betydning for jer som forældre i valget af netop den skole, som jeres barn går i/som I regner med, at jeres barn skal gå i?

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

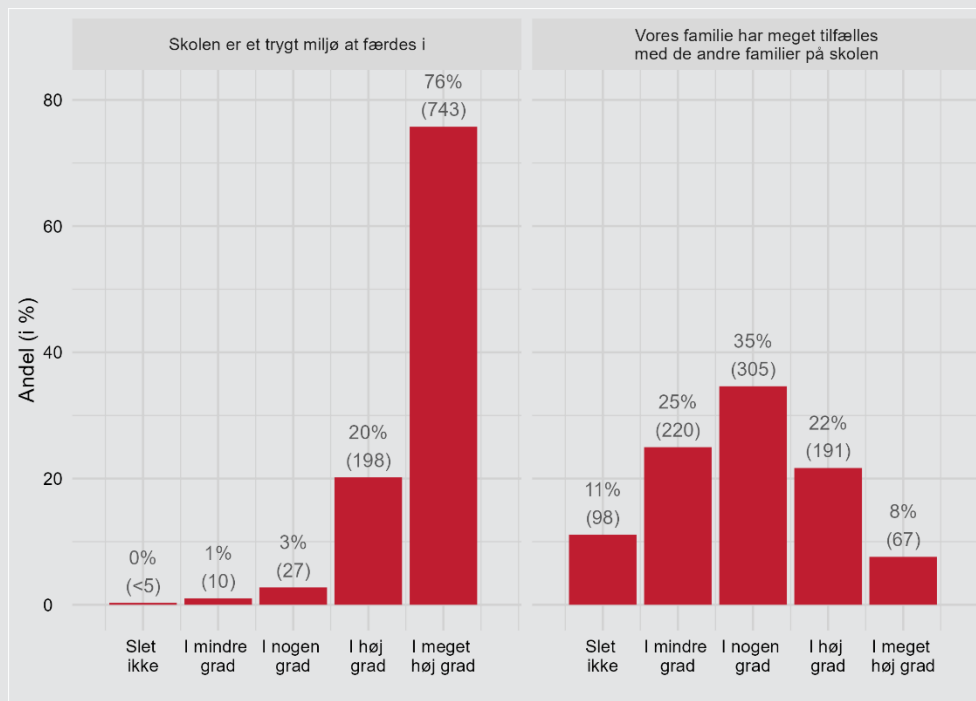
2.1.2 Graden af konsensus om, hvad der er vigtigt i skolevalget

I det foregående afsnit gav vi et overblik over, hvad forældrene svarer, at de synes er vigtigst i deres valg af skole. Men det samlede gennemsnit vist i Figur 2.1 kan dække over forskelle i besvarelser på tværs af forældrene, særligt for de faktorer med et gennemsnit, der ikke er helt i top eller bund.

For at illustrere variationen i forældrenes enighed om vigtigheden af forskellige faktorer, viser Figur 2.2 fordelingen af besvarelser for to udvalgte faktorer. For 'Skolen er et trygt miljø at færdes i', vist i figuren til venstre, er der bred konsensus blandt de adspurgte. Således svarer 76 % 'I meget høj grad' og 20 % 'I høj grad'. For 'Vores familie har meget tilfælles med de andre familier på skolen', vist i figuren til højre, er der derimod ingen konsensus. Således svarer 36 % 'Slet ikke' eller 'I mindre grad', og 30 % svarer 'I høj grad' eller 'I meget høj grad'.

Figur 2.2 Fordelingen af besvarelser for to udvalgte faktorer

I hvilken grad havde følgende forhold betydning for jer som forældre i valget af netop den skole, som jeres barn går i/som I regner med, at jeres barn skal gå i?

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Fordeling af andele på svarkategorier. Tallene i parentes angiver antallet. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål, hvorfor antallet ikke vil summere til 1.055.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

- FORTROLIG -

De to faktorer, der er vist i Figur 2.2, er ikke tilfældigt udvalgt. Hvis vi måler graden af konsensus ved andelen af forældrene, der svarer det mest populære svar, er de to faktorer hhv. den faktor med størst og mindst konsensus. For at fremhæve kontrasterne og gøre tallene lettere at fortolke, har vi slået kategorierne 'I meget høj grad' og 'I høj grad' sammen, og vi har slået kategorierne 'Slet ikke' og 'I mindre grad' sammen. Hvis forældrene er helt enige om, hvor vigtig en faktor er, så vil alle svare det samme, og derfor vil 100 % af forældrene svare det mest populære svar. Det modsatte eksempel opstår, hvis fx en tredjedel af forældrene svarer 'Slet ikke/I mindre grad', en tredjedel svarer 'I nogen grad', og en tredjedel svarer 'I høj grad/I meget høj grad'. I denne situation vil 33 % af forældrene svare det mest populære svar. Med andre ord: Jo lavere en andel, der svarer det mest populære svar, des mindre konsensus er der blandt forældrene om vigtigheden af faktoren. Figur 2.3 viser graden af konsensus for alle faktorer i spørgeskemaet.

Både faktorer, der er konsensus om vigtigheden af, og faktorer, der er delte meninger om vigtigheden af

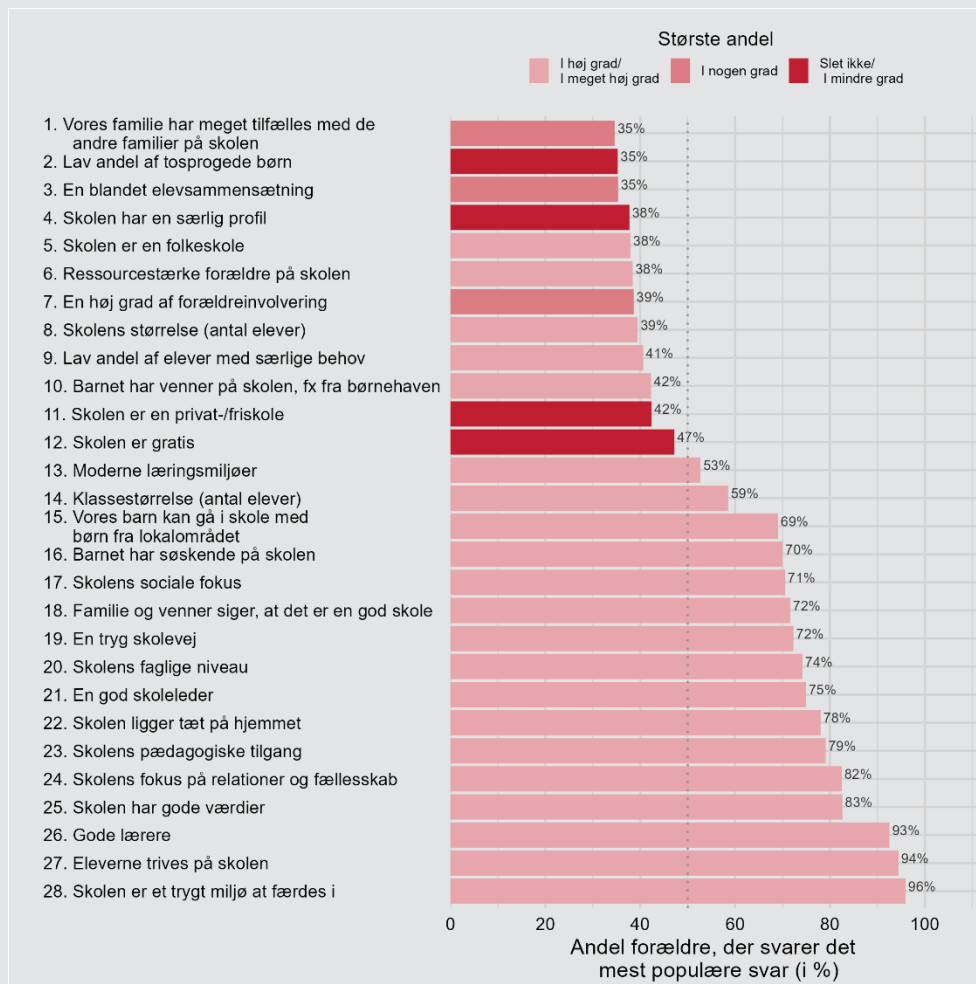
Figur 2.3 viser, at der både er en række faktorer, som der er udbredt konsensus om vigtigheden af blandt forældrene, men at der også er en række faktorer, som forældrene er mere delte omkring vigtigheden af.

De faktorer, som der er størst enighed om vigtigheden af, er, at 'Skolen er et trygt miljø at færdes i', 'Eleverne trives på skolen' og 'Gode lærere', hvor hhv. 96 %, 94 % og 93 % enten svarer 'I høj grad' eller 'I meget høj grad'.

Omvendt er der mindst konsensus om vigtigheden af faktoren 'Vores familie har meget tilfælles med de andre familier på skolen', hvor 35 % svarer det mest populære svar ('I nogen grad'). 30 % af forældrene svarer 'Slet ikke/I mindre grad', og 29 % af forældrene svarer 'I høj grad/I meget høj grad'. Der er altså langt fra konsensus om, hvor vigtigt dette forhold er for skolevalget blandt forældrene i Bagsværd. De to næste faktorer 'Lav andel af tosprogede børn' og 'En blandet elevsammensætning' har lignende svarmønster. Det er værd at bemærke, at de tre faktorer med mindst konsensus alle vedrører elevsammensætningen på skolen, og i top 10 over faktorerne med mindst konsensus vedrører halvdelen af dem elev- og forældresammensætningen.

Figur 2.3 Andelen af forældre, der svarer det mest populære svar

Figuren viser, hvor stor en andel af forældrene svarer det svar, der er det mest populære svar. Vi har slået kategorierne 'I høj grad' og 'I meget høj grad' og kategorierne 'Slet ikke' og 'I mindre grad' sammen.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser andelen, der har svaret det mest populære svar. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Vægtning af en blandet elevsammensætning kan kobles til skoledistrikt og valg af skoletype

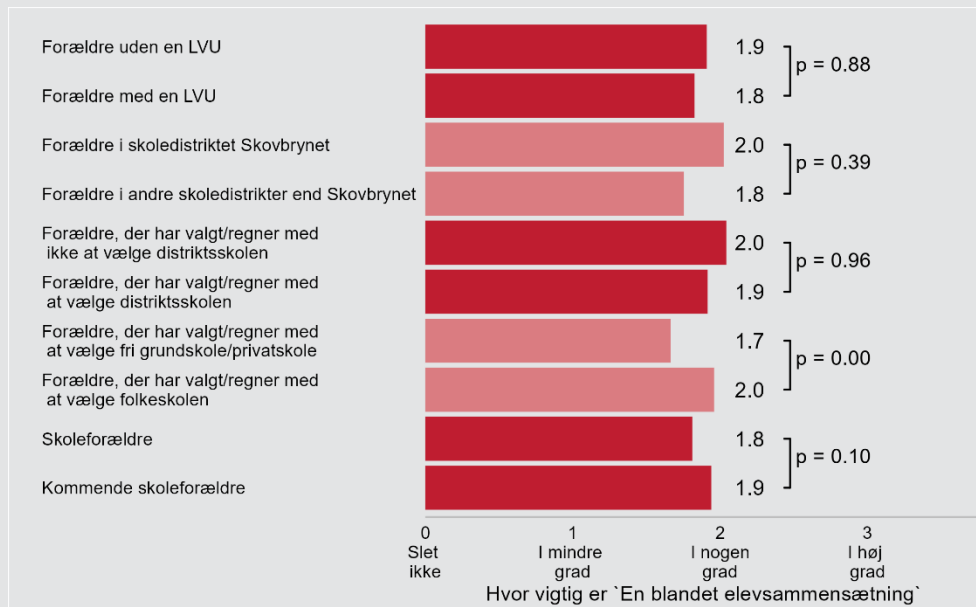
I relation til de observerede forskelle i konsensus om vigtigheden af en række faktorer er det interessant at se nærmere på, hvorvidt disse forskelle knytter sig til, at forskellige grupper af forældre vægter faktorerne forskelligt.

Ser man på de to faktorer, hvor der er mindst konsensus forældrene imellem, nemlig 'Vores familie har meget tilfælles med de andre på skolen' og 'Lav andel af tosprogede børn', er der ingen signifikante forskelle i besvarelserne på tværs af de forskellige grupper af forældre. Det tyder altså på, at den manglende konsensus ikke er systematisk relateret til de grupperinger, vi undersøger.

Ser vi derimod på variationen i besvarelserne på faktoren med tredjemindst konsensus, 'En blandet elevsammensætning', som vist i Figur 2.4, ser vi signifikante forskelle. Forældre bosiddende i skoledistriktet Skovbrynet og forældre, der har valgt/planlægger at vælge folkeskolen, tillægger 'En blandet elevsammensætning' signifikant større vigtighed end forældre, der hhv. ikke bor i Skovbrynet skoledistrikt og ikke har valgt/planlægger at vælge folkeskolen. Vi ser dog ingen forskelle på tværs forældrenes uddannelsesbaggrund, eller om de har valgt/planlægger at vælge distriktsskolen. Mens der er indikationer på, at kommende skoleforældre tillægger 'En blandet elevsammensætning' større vigtighed end nuværende skoleforældre.

Figur 2.4 Forskelle i hvor vigtigt "En blandet elevsammensætning" er på tværs af forældregrupper

Figuren viser besvarelsene på vigtigheden opdelt på fem forældregrupper.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelsene. Talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. p-værdien er for nulhypotesen at de to grupper har ens gennemsnit. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Som vi beskriver i Boks 2.1, er det i den internationale forskningslitteratur om forældres skolevalg en velkendt observation, at forældre har forskellige prioriteter. Nogle familier synes måske, at det faglige niveau er vigtigst, og andre synes, at skolevejen er vigtigst. Som studiet, der er omtalt i Boks 2.1, dog også viser, er det vigtigt at huske, at forældrene også har forskellige valgmuligheder, når det kommer til skolevalg. Forældre i Skovbrynet tillægger muligvis 'En blandet elevsammensætning' større vigtighed, fordi elevsammensætningen er et mere relevant spørgsmål på de skoler, som de kan vælge imellem. I afsnit 2.5 ser vi derfor nærmere på forskellen i besvarelsene fra forældre bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt og de øvrige forældre.

Boks 2.1 International forskning viser, at familier har forskellige prioriteter i skolevalget, men deres valgmuligheder påvirker deres prioriteter

I et britisk studie fra 2015 undersøgte forskere faktorer, der påvirker familiers skolevalg. Studiet identificerede tre primære faktorer i skolevalget: skolens faglige niveau, afstanden mellem skolen og hjemmet og elevsammensætningen på skolen. En interessant observation fra studiet var de markante forskelle i familiernes prioriteter. Selvom alle familier generelt tillagde afstanden mellem skolen og hjemmet nogenlunde lige stor betydning, lagde ressourcestærke familier mere vægt på skolernes faglige niveau sammenlignet med ressourcetsvage familier. Umiddelbart tyder det på, at elevsammensætningen på en skole også drives af, at familier har forskellige ønsker. Oversat til den danske kontekst kunne det betyde, at selvom vi kunne fjerne alle barrierer for alle hjem, så ville skolerne ikke have en elevsammensætning, som svarer til befolkningssammensætningen, fordi mere ressourcestærke familier har andre ønsker og forestillinger om den rigtige skole end familier med færre ressourcer.

Det resultat, at familierne har forskellige ønsker til skolerne, kunne tyde på, at politiske initiativer for at give alle familier ens skoleudbud og en blandet elevsammensætning både er i modstrid med familiernes ønsker og ikke vil være særlig effektiv. Dette studie er ikke det første studie til at vise dette resultat. Men et væsentligt bidrag fra studiet er indsigten, at en stor del af forskellene i familiernes ønsker skyldes, at de har forskellige skoler til rådighed. Hvis familierne med færre ressourcer ikke har adgang til fagligt stærke skoler, kan de heller ikke tilskrive det stor betydning i deres skolevalg, fordi det simpelthen ikke er et relevant kriterie. Forskernes beregninger viser, at omkring to tredjedele af forskellene i familiernes prioritering af det faglige niveau skyldes forskelle i hvilke skoler, familierne har til rådighed. Dette studie peger altså på, at afstanden til skolen, elevsammensætningen og det faglige niveau er af afgørende betydning for skolevalget i England. Derudover peger studiet på, at når vi undersøger familiernes prioriteter og ønsker i skolevalget, så bør vi tage højde for, at familiernes ønsker også er betinget af, hvad de ser af muligheder for dem.

Kilde: (Burgess m.fl., 2015).

2.1.3 Hvad forstår forældrene ved de forskellige faktorer, og hvorfor er de vigtige?

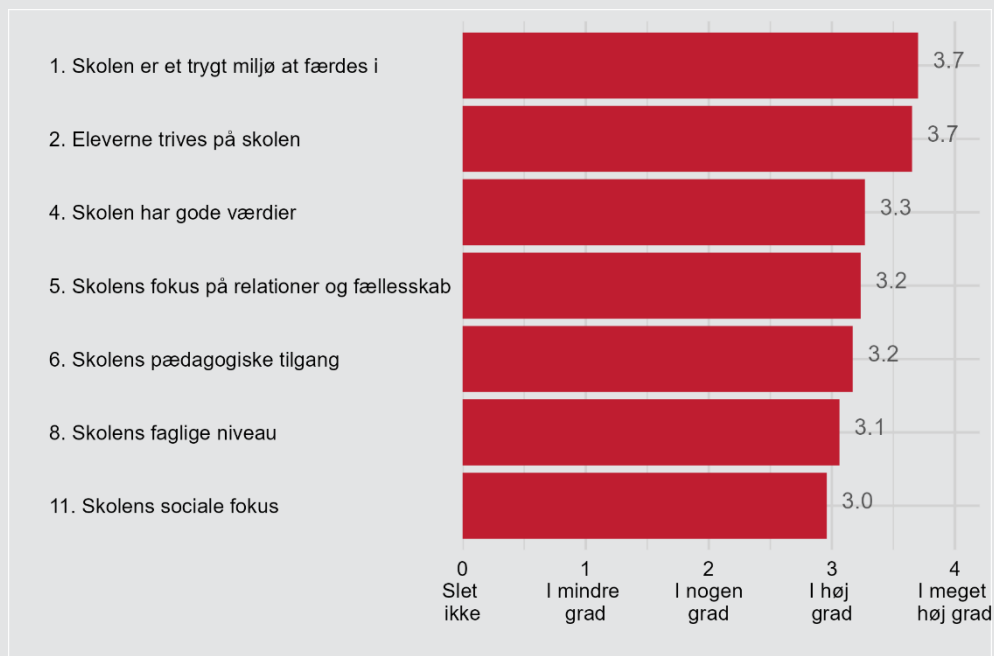
I det følgende beskrives det på baggrund af fokusgrupper og åbne besvarelser i spørgeskemaet, hvad forældrene forstår ved forskellige faktorer, og hvorfor de betragter dem som vigtige for skolevalget.

2.1.3.1 Skolens faglige, pædagogiske, sociale og trivselsmæssige kendetegn

De forhold i spørgeskemaet, der relaterer sig til skolens faglige, pædagogiske, sociale og trivselsmæssige kendetegn, er af særlig betydning for forældrene i skolevalget. Det viser Figur 2.5. Karakteristisk er det således, at disse syv faktorer alle ligger i toppen af faktorer af betydning for forældrene.

Figur 2.5 Faktorer af betydning for skolevalget: Skolens faglige, pædagogiske, sociale og trivselsmæssige kendetegn

Tallene angiver faktorens placering på den samlede liste af alle 28 faktorer.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023. Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Børnenes trivsel og skolen som et trygt miljø er altafgørende for skolevalget

At skolen er et trygt miljø at færdes i, og at eleverne trives på skolen, står helt centralt for forældrene i deres forståelse af en god skolegang. Dermed er trivsel og tryghed også altafgørende for forældrene i skolevalget. Det viser både spørgeskema, fokusgrupper og besvarelser af de åbne spørgsmål i spørgeskemaet. En forælder skriver i spørgeskemaet: "Vi valgte først og fremmest skole ud fra en vurdering af, hvor vores barn ville trives bedst".

Forældrene kobler trivsel til en række af de andre betydningsfulde faktorer i forhold til skolevalget, som de oplever udgør forudsætninger for børnenes trivsel i skolesammenhæng. En af de faktorer, der går særligt igen som betydningsfuldt for elevernes mulighed for at trives i skolen, er tilstedeværelsen af kvalificerede, engagerede og stabile lærere og pædagoger. Ligesom at fællesskab og positive relationer til ikke bare de voksne, men også til de andre børn på skolen, betragtes som centralt i forhold til børnenes trivsel. Samtidig peger flere forældre på, at når trivsel er så væsentligt et parameter i skolevalget, så hænger det også sammen med, at de betragter trivsel som en forudsætning for faglig udvikling. En forælder skriver i spørgeskemaet: "Man skal kunne trives for at kunne lære".

Fordi forældrene i vid udstrækning er optaget af deres barns trivsel i valget af skole, beskriver de, at de i forbindelse med skolevalget orienterer sig i forhold til, hvordan de enkelte skoler klarer sig i trivselsundersøgelserne. De beskriver samtidig, at de forholder sig til, hvordan de konkrete skoler med deres særegne kendetegn vil matche deres konkrete barns behov i forhold til at kunne trives.

At deres børns trivsel er altafgørende for forældres skolevalg, ses også af det forhold, at udfordringer i relation til trivsel udgør den primære årsag til skoleskift, som afsnit 2.3.4 viser. Trivsel er således både altafgørende i forhold til skolevalget forud for skolestart såvel som i forældrenes løbende overvejelser om det bedste skoletilbud til deres barn skoletiden igennem.

En skole, der understøtter fællesskab og relationer inden for og på tværs af klasser og årgange

At skolen har fokus på relationer og fællesskab tillægges væsentlig betydning i forhold til skolevalget af forældrene i spørgeskemaet såvel som i fokusgrupperne. I fokusgrupperne beskriver forældrene, at det er vigtigt for dem, at skolen understøtter fællesskab og relationer inden for klassen, men i høj grad også på tværs af klasser og årgange. Sådanne tværgående relationer og kendskab til hinanden på skolen kobler forældrene til børnenes trivsel og oplevelse af at færdes i et trygt og velkendt miljø. Forældrene peger på, at skole- og klassestørrelse kan spille ind i denne sammenhæng, men at det ikke gør

- FORTROLIG -

det alene. Fællesskab og relationer på tværs er også noget, forældrene oplever, at skolen kan og bør understøtte på forskellig vis. For eksempel i form af fælles tema- eller projektuger, hvor eleverne knyttes sammen og får fælles oplevelser på tværs af klasser og årgange. Men også ved lige fra skolestart at skabe rammerne for, at der dannes relationer på tværs, fx i form af skolesøskende, og at børnene bliver klædt på til at indgå i det sociale liv på skolen, fx ved at dette tages op i undervisningen.

Forældrene understreger også betydningen af, at skolen understøtter fællesskab eleverne imellem som modpol til en tendens til individualisering, som de generelt oplever i skolen. De beskriver oplevelsen af, at der generelt lægges et stort både fagligt og socialt ansvar på den enkelte elev, og at der er stort fokus på den enkelte elevs individuelle formåen og præstationer i grundskolen generelt.

Faglighed tilpasset den enkelte og en positiv, balanceret tilgang til læring

Skolens faglige niveau ligger også i top 10 for forældrene i spørgeskemaet, når det kommer til forhold af betydning for skolevalget. Som tidligere beskrevet peger en del af forældrene på, at faglighed ikke kan stå alene, men at de betragter trivsel som en forudsætning herfor.

I forhold til faglighed på skolen lægger forældrene særligt vægt på, at der er mulighed for differentiering i forhold til den enkelte elev i undervisning og opgaver. Det fremhæves, at det er betydningsfuldt, at der på skolen er blik og muligheder for både at understøtte og udfordre alle elever, både dem med faglige udfordringer såvel som elever med et særligt højt fagligt niveau. Forældrene kobler fagligheden til tilstedeværelsen af stabile og fagligt kompetente lærere, der underviser i deres linjefag. Ligesom at de betragter muligheder for to-lærer-/to-voksenordning i undervisningen som understøttende i forhold til mulighederne for undervisningsdifferentiering. Derudover peger forældrene på, at det har betydning for dem, at der på skolen eksisterer en positiv tilgang til læring, hvor det fremstår og opleves som sjovt og meningsfuldt at lære. For en del af forældrene er det væsentligt, at fagligheden grundlæggende er i orden, men at man på skolen samtidig har fokus på ikke at presse eleverne unødigt meget fagligt, herunder med et stort fokus på karakterer, prøver og test. Flere forældre understreger vigtigheden af, at der også skal være plads til at være børn, og at hensyn til elevernes faglige udvikling derfor skal balanceres i forhold til hensyn til deres sociale udvikling og trivsel.

En skole, der møder børnene i øjenhøjde

Børnesynet blandt medarbejdere og ledere på skolen går igen blandt forældrene som betydningsfuldt i valget af skole. Forældrene lægger her vægt på et positivt børnesyn, hvor børnene mødes i øjenhøjde. En forælder beskriver

- FORTROLIG -

det som, at børnene bliver "mødt og set for, hvem de er" (Fokusgruppe 2). Forældrene beskriver, at de i forbindelse med besøg på forskellige skoler i kommunen i forbindelse med skolevalg og skoleskift har fået oplevelsen af væsentlige forskelle i børnesynet skolerne imellem.

En forælder forklarer, at det drejer sig om, at børnene sættes i centrum, og om oplevelsen af en oprigtig interesse i, hvordan de har det, og hvad der er betydningsfuldt fra deres perspektiv:

Vi var rundt og tale med flere forskellige skoler, og på den her skole, der var nogle nærværende voksne i den snak, vi havde med det potentielle klasseteam. De talte meget til vores søn og ikke til os voksne. De var interesseret i børnenes trivsel generelt. En ting er selvfølgelig trivslen i skolen, men de interesserede sig også for, hvad der skete i børnenes liv. (Forælder, Fokusgruppe 2)

En anden forælder beskriver i forlængelse heraf betydningen af, at eleverne bliver inddraget og lyttet til:

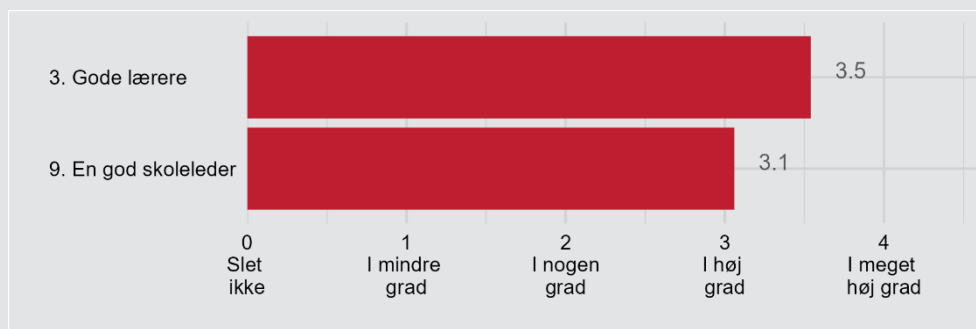
Vi var ovre og besøge den [skolen, red.], og min søn startede med selv at skrive en side om sig selv. Og han blev inviteret over til et møde sammen med os, men de sagde ligesom, at 'det er ham, der er i fokus'. Det var ikke os. Det var ham, der blev snakket med. Og han præsenterede sig selv, og hvad han havde skrevet, og hvorfor han havde skrevet de ting om sig selv. Så det var også et utroligt godt nærvær. (Forælder, Fokusgruppe 2)

2.1.3.2 Skolens ledere, lærere og pædagoger

Gode lærere er i forældrenes top 3 over forhold af betydning for skolevalget på tværs af alle de faktorer, som forældrene er blevet spurgt til i spørgeskemaet. Samtidig kommer en god skoleleder også ind i forældrenes top 10 over faktorer af betydning. Det viser Figur 2.6.

Figur 2.6 Faktorer af betydning for skolevalget: Skolens ledere, lærere og pædagoger

Tallene angiver faktorernes placering på den samlede liste af alle 28 faktorer.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Kompetente, engagerede og stabile lærere, pædagoger og ledere

Forældrene i fokusgrupperne peger også på gode lærere som af altafgørende betydning, men også en god skoleleder tillægges væsentlig vægt.

Forældrene peger på, at det er af stor betydning, at lærerne har stærke faglige såvel som pædagogiske kompetencer, og at de er motiverede og engagerede i deres fag, undervisning og elever. En forælder beskriver det som vigtigt, at der er tale om "lærere, der gerne vil være der, som godt kan lide deres job, og som godt kan lide at undervise, som er fagligt dygtige, og som er gode sociale væsener" (Fokusgruppe 1).

Forældrene til nuværende skolebørn beskriver, at de særligt oplever, at der kan være betydelig forskel i lærernes pædagogiske kompetencer og tilgange, og at de har oplevelser med lærere, de oplever pædagogisk kommer til kort i forhold til deres børn. Ud over de enkelte læreres kompetencer tillægger forældrene det selvstændig betydning, at der er tale om lærerteams, der er gode til at samarbejde med hinanden, og at lærerne trives i deres arbejde og på skolen som arbejdsplads. Dette mener forældrene har afsmittende effekt på eleverne.

Forældrene fremhæver, at en velfungerende lærergruppe og skole er afhængig af en dygtig skoleledelse. En kommende skoleforælder beskriver,

- FORTROLIG -

hvordan de i valget mellem forskellige skoler vil lægge vægt på de konkrete personer, både lærere og ledelse, på skolen:

Når vi kommer tættere på [skolevalget, red.], så ville jeg kigge meget på lederne af de skoler, som vi har kigget på. Vi har før set gode skoleledere kunne lave fantastiske skoler sammen med lærerne. Så simpelthen se på personerne, hvad kan de, hvad har de præsteret før, hvad er deres baggrund? (Forælder, Fokusgruppe 3)

Forældre lægger vægt på en skoleledelse, der har indsigt i og erfaring med grundskolen, men som samtidig også besidder en egentlig ledelsesfaglighed. De værdsætter en skoleledelse, der er visionær og kan sætte ord på, hvad skolen kan og skal være for et sted for de elever, der går der. De ser gerne en leder, der ikke er bange for at træffe beslutninger og sætte retning for skolen, men som samtidig også skaber rum til, at lærere og pædagoger på skolen selv kan træffe beslutninger. Endelig betragter forældrene en god skoleledelse som en ledelse med interesse for og kendskab til, hvad der rører sig på skolen i de enkelte teams og klasser.

Ud over at det har betydning for forældrene i skolevalget, at både ledere og medarbejdere på skolen er kompetente og engagerede, så tillægger forældrene det også stor vægt, at der er tale om stabilitet og kontinuitet både blandt ledelse og medarbejdere. Det drejer sig således både om, at der over tid er et stabilt lærerteam omkring eleverne, både af hensyn til den relationelle, faglige og undervisningsmæssige kontinuitet. Det drejer sig også om, at der er stabilitet i skolens ledelse og dermed i den overordnede linje, der lægges og arbejdes med for skolen.

Velfungerende skole-hjemsamarbejde

I forståelsen af, hvad der ligger i dygtige lærere, pædagoger og ledelse, lægger forældrene også kompetencer i forhold til skole-hjemsamarbejde. Forældrene i fokusgrupperne – såvel som i besvarelserne af de åbne spørgsmål i spørgeskemaet – peger på, at et velfungerende skole-hjemsamarbejde er betydningsfuldt. Ved et velfungerende skole-hjemsamarbejde forstår forældrene, at der er tale om et egentligt samarbejde, hvor man oplever, at skole og hjem er på samme side og gensidigt lydhøre i forhold til i fællesskab at have barnets bedste for øje. Forældrene beskriver det også som vigtigt at finde balancen mellem at give eleverne selv en stemme i dette samarbejde, men uden at give dem mere ansvar, end de kan bære.

Forældrene beskriver, at det er vigtigt at samarbejde med og inddrage forældrene, men at det også er vigtigt fra skolens side at have blik for, hvad og hvornår det er meningsfuldt at inddrage forældrene, og hvornår det ikke er, samt for hvad der er hhv. skolens og forældrenes rolle og ansvar at håndtere.

Nogle nuværende skoleforældre beskriver således en oplevelse af hyppigt at blive ringet op af skolen, hvis der er udfordringer med deres barn i undervisningen, fx i forhold til at få barnet ind til undervisning i klassen og blive spurgt til råds. Men forældrene oplever ikke, at de udfordringer, de kontaktes om, er noget, de har mulighed for at handle på. Udfordringerne er ej heller et ansvar, de kan løfte, men noget der i første omgang bør håndteres pædagogisk inden for skolen.

Endelig udtrykker forældrene også et ønske om at tænke i at organisere skolehjemssamarbejdet mere fleksibelt og behovsstyret, frem for at det skal tage samme form for alle elever og forældre uagtet behov.

Selvbestemmelse til ledelse og medarbejdere på den enkelte skole

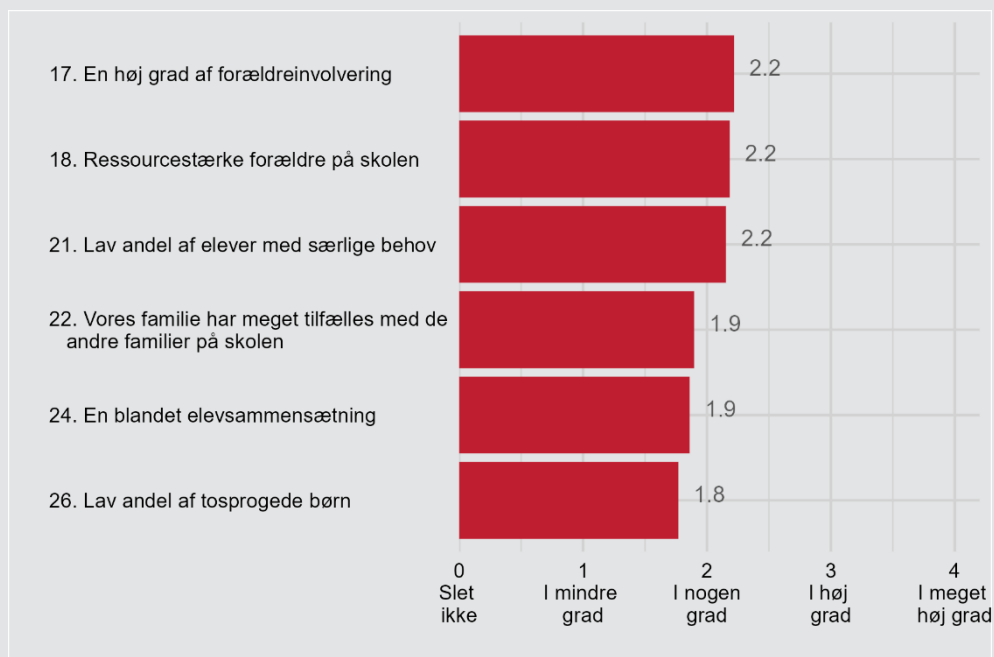
Forældrene lægger således vægt på kompetencer og engagement blandt både ledelse og medarbejdere på den konkrete skole. Men i forlængelse heraf peger de på, at rammerne, for at disse kompetencer kan sættes i spil i praksis, også er af betydning. Som beskrevet i afsnit 2.3.3 er nogle af forældrene af den erfaring, at folkeskolen er meget centralt styret. Forældrene betragter det som vigtigt, at den enkelte skole har en væsentlig grad af frihed og beslutningskompetence og dermed selvbestemmelse i forhold til at sætte retning for skolen, undervisningen og fagene med udgangspunkt i den konkrete elevgruppes behov og medarbejdernes kompetencer.

2.1.3.3 Skolens elev- og forældresammensætning

I relation til skolens elev- og forældresammensætning er det karakteristisk, at de forhold, der relaterer sig hertil, ikke er blandt de forhold, som forældrene generelt vægter højest. Det viser Figur 2.7. Mest betydningsfuldt blandt disse forhold finder forældrene en høj grad af forældreinvolvering, ressourcestærke forældre på skolen samt en lav andel af elever med særlige behov.

Figur 2.7 Faktorer af betydning for skolevalget: Skolens elev- og forældresammensætning

Tallene angiver faktorernes placering + den samlede liste af alle 28 faktorer.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Forældreengagement – og en skole, der understøtter dette

En høj grad af forældreinvolvering og tilstedeværelsen af ressourcestærke forældre på skolen tillægges i nogen grad betydning i spørgeskemaet. Også i fokusgrupperne og de åbne besvarelser har disse forhold fyldt og er typisk blevet koblet sammen. Som afsnit 2.3 viser, er udfordringer i forhold til bredt forældreengagement også et forhold, der fremhæves som væsentligt af de forældre i fokusgrupperne, der har fravalgt den lokale distriktsskole til fordel for en anden folkeskole eller en fri grundskole eller privatskole.

Forældrene finder det betydningsfuldt, at forældregruppen på skolen generelt er engagerede og deltagende i relation til deres børns skolegang, og at forældrene har kendskab til hinanden. Ligesom de også finder det betydningsfuldt, at skolen skaber gode rammer for – og er med til at facilitere – at den brede forældregruppe får lyst til og mulighed for at involvere sig i skolen.

Udfordringer i forhold til inklusion af elever med særlige behov

Forældrene tillægger det i spørgeskemaet i nogen grad betydning, at der er en lav andel af elever med særlige behov på skolen. Også i fokusgrupperne og de åbne besvarelser i spørgeskemaet optræder skolernes arbejde med at rumme og støtte elever med særlige behov i almenskolen som et forhold af betydning. De nuværende skoleforældre er af den oplevelse, at der er udfordringer med på velfungerende vis at inkludere og støtte elever med særlige behov på skolerne. Samt at disse udfordringer både rammer eleverne med særlige behov selv, men at disse udfordringer i vid udstrækning også får betydning for de andre elever i klassen. Dette kan fx være ved, at der er meget uro og larm i klassen, eller at der bliver mindre tid og opmærksomhed til de almene elever, fordi lærere og pædagoger må bruge en stor del af deres tid på eleverne med særlige behov. Dermed kobles udfordringer i forhold til at imødekomme støttebehov og inkludere elever med særlige behov til almenelevers muligheder for trivsel og faglig udvikling.

Forældrene peger dog ikke på, at alene antallet af elever med særlige behov på skolen er det afgørende, men at det i høj grad handler om, at der på skolen er de rette rammer, ressourcer og specialpædagogiske kompetencer til stede til at kunne imødekomme støttebehovet hos eleverne med særlige behov. En forælder skriver i de åbne besvarelser i spørgeskemaet til nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd:

Jeg har ikke noget imod, at der er inklusionsbørn og tosprogede elever osv. Men det vanskelige er, hvis lærere og pædagoger ikke er klædt på til det. (Forælder, spørgeskema)

Det er ikke oplevelsen, at det alle steder er tilfældet, at rammer, ressourcer og specialpædagogiske kompetencer er tilstrækkelige. Samtidig beskriver forældrene, at de også oplever, at begrænsede muligheder for at visitere børn videre, hvis støttebehov ikke kan imødekommes inden for almenskolen, har negativ betydning.

Balanceret mangfoldighed i elevsammensætningen

Forældrene giver i fokusgrupperne generelt udtryk for, at de oplever det som positivt, at deres børn møder forskelligheder i skolen, og at skolens elevsammensætning dermed er blandet og afspejler mangfoldigheden i det omkringliggende samfund. Samtidig understreger forældrene betydningen af, at elevgruppen netop repræsenterer en balanceret mangfoldighed, og at der ikke er enkelte elevgrupper, der bliver meget dominerende i antal på skolen. Det kan bl.a. handle om balance i fordelingen mellem elever med etnisk dansk og an-

- FORTROLIG -

den etnisk baggrund end dansk. En kommende skoleforælder beskriver, hvordan det er oplevelsen, at balancen i elevsammensætningen kan blive for skæv:

Det er jo en skole med cirka 50-50-elever med anden etnisk baggrund og danskere. Beklager, hvis jeg ikke får udtrykt mig helt præcist, som man gør og skal, men det, synes jeg, er meget skævt simpelthen, og det tilter lidt for meget. (Forælder, Fokusgruppe 3)

Men omvendt giver en del af forældrene også udtryk for, at de heller ikke ønsker en markant overvægt af elever og forældre på skolen, der alle ligner dem selv og udgør en meget ensidig elev- og forældregruppe. Nogle af forældrene er af den oplevelse, at elev- og forældregruppen på de frie grundskoler eller privatskoler kan blive for ensidig, og at det kan give udslag i et snævert normalitetsbegreb på skolen, som kan mindske rummet for forskellighed eleverne imellem.

Af fokusgrupperne fremgår det, at forældrene oplever, at der i højere grad er udfordringer i relation til elevsammensætningen på nogle af kommunens folkeskoler end på andre. Dette er også en medvirkende årsag til, at nogle forældre er meget optagede af betydningen af elevsammensætningen på skolen, mens andre forældre i mindre grad har fokus på dette.

Forskelle på elev- og forældresammensætningen inden for samme skole

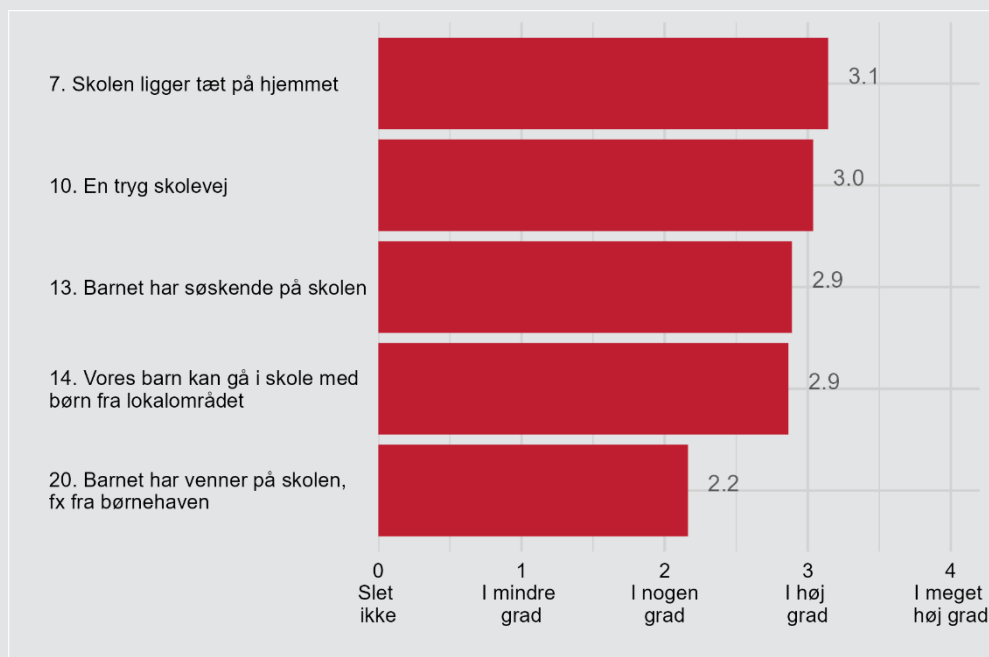
Forældrene peger i fokusgrupperne på, at det ikke bare er skolens samlede elev- og forældresammensætning, der er af betydning. Men at det i høj grad også er et spørgsmål om den konkrete elev- og forældresammensætning i den enkelte klasse. Det er oplevelsen, at det kan variere væsentligt inden for samme skole, hvor velfungerende elev- og forældresammensætningen er i den enkelte klasse. I valget af skole kan man få et billede af den generelle elev- og forældresammensætning på skolen. Mens det der opleves som særligt betydningsfuldt, nemlig sammensætningen og samspillet i den enkelte klasse, først er noget, man får et billede af efter skolestart, og det er derfor ikke muligt at vælge ud fra.

2.1.3.4 Skolens beliggenhed og børnenes tilknytning til nærområdet

Forældrene tillægger skolens beliggenhed betydning, både i relation til en tryk og kort skolevej, såvel som i relation til, at barnet kan gå i skole med andre børn fra lokalområdet. Mens forældrene i lidt mindre grad lægger vægt på, at barnet fra starten har venner på skolen, fx fra børnehaven. Det viser Figur 2.8.

Figur 2.8 Faktorer af betydning for skolevalget: Skolens beliggenhed og børnenes tilknytning til nærområdet

Tallene angiver faktorernes placering på den samlede liste af alle 28 faktorer.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

En tryk og kort vej til skole har stor praktisk betydning

At skolen ligger tæt på hjemmet, og at skolevejen opleves som tryk at færdes på, er forhold af væsentlig betydning for forældrene i valget af skole. Det viser både spørgeskemaet og fokusgrupperne. En væsentlig del af forældrene peger på, at en tryk og kort skolevej er blandt de faktorer, der kan være udslagsgivende for, om man til- eller fravælger en konkret skole.

En sikker og kort skolevej har lavpraktisk betydning i hverdagen i forhold til transport til og fra skole, herunder for muligheden for, at børnene over tid kan blive selvhjulpne og på sikker vis selv tage i skole. En forælder beskriver betydningen af skolevejen for skolevalget:

For os er placeringen [af skolen, red.] rigtig skidt, fordi der hvor vi bor, hvis vi skal over på Skovbrynet Skole, så skal vores børn cykle

- FORTROLIG -

over Bagsværd Hovedgade og igennem hele byen. Så skal de krydse en motorvejstilkørsel og -afkørsel på vej derover, og det samme skal de på vejen hjem. Så vi så ikke nogen mulighed for, at de nogensinde blev selvhjulpne i forhold til at kunne komme i skole. (...) Det er bare svært for os at sende vores børn trygt i skole. Så det havde helt klart været anderledes, hvis den havde været placeret nede i byen eller et andet sted. (Forælder, Fokusgruppe 1)

I forlængelse heraf peger nogle forældre også på, at det har betydning, hvorvidt skolen eller skolevejen ligger ved et trafikalt knudepunkt, der kan gøre det vanskeligt som forældre at komme til og fra skolen i myldretiden i forbindelse med aflevering og hentning.

Ønske om relationer til kammerater i nærområdet

Når forældrene prioriterer, at skolen ligger tæt på hjemmet, hænger dette også sammen med et ønske om, at deres barn kan gå i skole med andre børn fra nærområdet. Det kan handle om, at barnet kan følges med kammerater, fx fra børnehaven, hvilket særligt kan have betydning i forhold til en tryk overgang fra børnehave til skole. En kommende skoleforælder beskriver:

Næsten alle, der går i vores søns børnehave, skal gå på [folkeskole A, red.]. Så hvis der skulle være noget, der talte mest for, at vi stadigvæk tænkte på [folkeskole A, red.], så skulle det nok være det. (...) Det handler vel om overgangen fra børnehave til skole, og der er det jo rimeligt vigtigt, at der er nogen, man kender. (Forælder, Fokusgruppe 3)

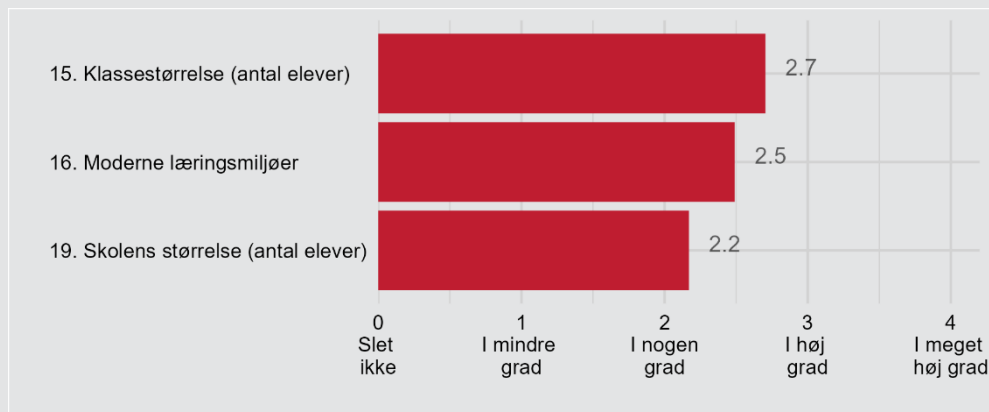
Samtidig handler det for forældrene i høj grad også om, at de kammerater, barnet får i skolen, bor i nærområdet, sådan at barnet har et netværk og venner i nærheden, som er lette at besøge, mødes og lege med.

2.1.3.5 Skolens størrelse og fysiske rammer

I spørgeskemaet tildeles særligt klassestørrelse og moderne læringsmiljøer betydning i forhold til forældrenes skolevalg, mens skolestørrelse tillægges lidt mindre betydning. Det viser Figur 2.9.

Figur 2.9 Faktorer af betydning for skolevalget: Skolens størrelse og fysiske rammer

'I hvilken grad havde følgende forhold betydning for jer som forældre i valget af netop den skole, som jeres barn går i/som I regner med, at jeres barn skal gå i'? Tallene angiver deres placering i den samlede liste af alle 28 faktorer.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Klasse- og skolestørrelse betragtes som betydningsfuldt i forhold til trivsel og læringsmuligheder

Fokusgrupperne og besvarelserne af de åbne spørgsmål i spørgeskemaet peger på, at klasse- og skolestørrelse er blandt de faktorer, der kan være udslagsgivende for forældres til- og fravalg af skoler.

Når klassestørrelse tillægges betydning, skyldes det, at forældrene er af den betragtning, at antallet af elever i klassen spiller ind både i forhold til børnenes læringsmuligheder og muligheder for differentiering i undervisningen, men også i forhold til deres muligheder for trivsel og social udvikling. Ud over at have betydning for elevernes trivsel så er forældrene også af den oplevelse, at mindre klasser kan have positiv betydning for lærerne og pædagogernes arbejdsmiljø og trivsel, som smitter af på børnene.

I forlængelse heraf peger flere forældre på, at det at have gode lærerressourcer tilgængelige, fx i form af tolærerordning i klassen, ikke er tilstrækkeligt, hvis der er for mange børn i klassen. En forælder beskriver:

- FORTROLIG -

En af årsagerne til, at vores yngste ikke trivedes på [folkeskole A, red.] var, fordi de kørte meget parløb mellem to klasser. Så det vil sige, at de jo typisk var 50 elever i en klasse. Og så kan man jo godt sige, at så var der lærerressourcer, der fulgte med. Det var bare også dobbelt op på larm og kaos. Så selvom ressourcerne var der, så fungerede det i hvert fald overhovedet ikke for vores barn. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Forældrene beskriver, hvordan ikke kun klassestørrelse, men også skolestørrelse, er af betydning – forstået som antallet af spor på skolen. Forældrene er af den betragtning, at mindre skoler, med fx to spor, udgør mere overskuelige og trygge miljøer for deres børn og giver bedre forudsætninger for trivsel og social udvikling.

Faste og overskuelige klasselokaler

I spørgeskemaet tildeler forældrene moderne læringsmiljøer betydning. I både fokusgrupper og besvarelserne af spørgeskemaets åbne spørgsmål uddyber forældrene, hvad de mener karakteriserer de bedste fysiske rammer og læringsmiljøer. Det går igen, at forældrene foretrækker faste og overskuelige klasselokaler frem for åbne og omskiftelige klasserum, hvor eleverne ikke har et fast klasselokale. En forælder beskriver:

Altså jeg tænkte, at for mig ville det være vigtigt, at de ikke kører mobile klasser og åbne læringsrum. Jeg ved godt, at det er blevet moderne mange steder, men jeg synes altså – og erfaring viser også – at det er ret svært for eleverne at manøvrere i, at klasserummet skifter. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Ønsket om faste og overskuelige klasselokaler såvel som grupperum kobler forældrene til behovet for at skabe plads til, at eleverne kan finde ro og overskuelige, afgrænsede og strukturerede rammer i skolen. Det gælder ifølge forældrene for eleverne generelt, men i særlig grad også for elever med forskellige typer af særlige behov. I forlængelse heraf beskriver en forælder, at mangel på ydre struktur stiller store krav til børnenes indre struktur, og at alle børn ikke har forudsætningerne for dette.

Derudover peger forældrene også på, at det er betydningsfuldt, at der i indretningen af de fysiske rammer er taget hensyn til, at behovene for indskoling, mellemtrin og udskoling kan være forskellige. Herunder at indskoling kan have særligt brug for små miljøer og at blive afskærmet i forhold til de ældre elever.

Endelig udtrykker forældrene også et ønske om, at de fysiske omgivelser på skolen understøtter lærerne og pædagogernes didaktiske muligheder i forhold til tilrettelæggelse af undervisningen. Sådan at også skolens fysiske omgivelser afspejler den måde, man pædagogisk og didaktisk arbejder og ønsker at arbejde med eleverne i skolen anno 2024. En forælder beskriver:

En skole, der giver nogle didaktiske muligheder for lærere og pædagoger. Nu er jeg ikke nødvendigvis inde i de seneste [pædagogiske og didaktiske, red.] trends. Men jeg regner med, at der er sket noget siden dengang, man skulle sidd på sin flade i 6 timer og høre efter. Så altså en skole, der ligesom har alle de didaktiske udfoldelsesmuligheder, der kunne være for et sikkert dygtigt personale.
(Forælder, Fokusgruppe 3)

Adgang til faglokaler der afspejler skolens fag

Forældrene betoner i fokusgrupper og besvarelser af de åbne spørgsmål i spørgeskemaet betydningen af, at skolen har faglokaler, der afspejler skolens forskellige fag, og at faglokalernes udstyr er opdateret. Der nævnes bl.a. musiklokaler, idrætsfaciliteter og værksteder til de kreative fag. Nogle forældre ser i den henseende fordele ved lidt større folkeskoler end ved mindre frie grundskoler og privatskoler, idet de er af den erfaring, at folkeskolerne kan have bedre og flere faglokaler end de frie grundskoler og privatskoler. Nogle forældre beskriver dog, at de på deres børns skole har oplevet, at faglokaler er blevet nedlagt til fordel for oprettelse af flere klasselokaler, for at skolen kan rumme flere børn.

2.2 Information af betydning for skolevalget

I dette afsnit beskrives det, hvilke typer af information forældrene gør brug af i valget af skole til deres barn, samt hvilken information de savner i forbindelse med skolevalget.

Erfaringer fra familie og venner og information fra skolen er de vigtigste informationskilder

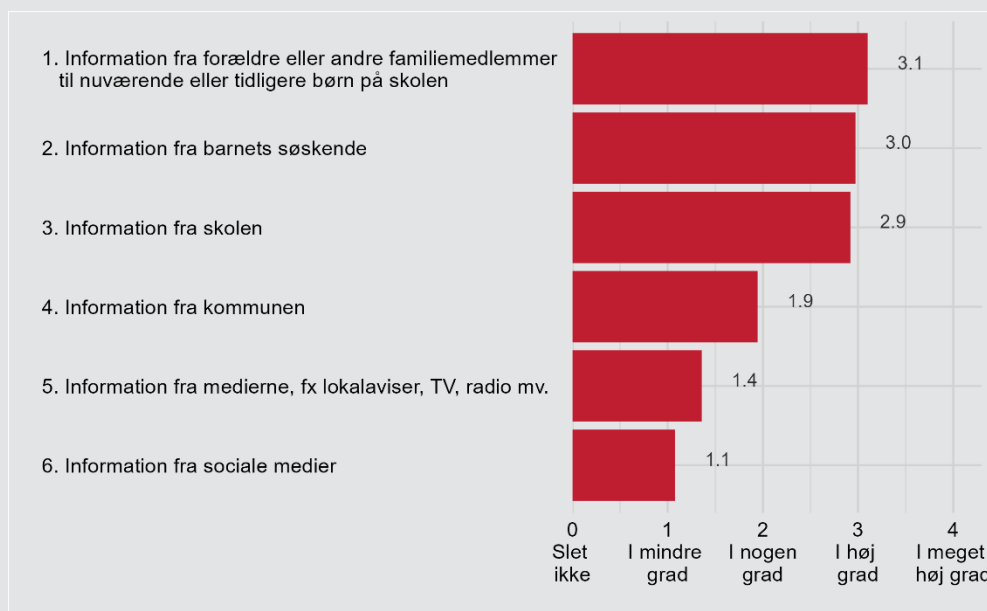
Forældrene betragter familie, venner og bekendtes erfaringer med en konkret skole som den vigtigste information i skolevalget. Det peger både spørgeskemaet og fokusgrupperne på. I spørgeskemaet optræder information fra forældre eller andre familiemedlemmer til nuværende eller tidligere børn på skolen samt information fra barnets søskende som de vigtigste informationskilder. Det viser Figur 2.10. Ligesom at det forhold, at familie og venner siger, at det

er en god skole', er blandt de faktorer, som forældrene udpeger som betydningsfulde for skolevalget i spørgeskemaet. En kommende skoleforælder beskriver, hvordan andres erfaringer er værdifulde, fordi man ikke rigtigt kan vurdere skolerne, førend man har gjort sig konkrete erfaringer med dem:

Vi forhørte os i området, altså de naboer og venner, vi kendte, som kendte skolerne rundt omkring os. Også for at få en bekræftelse af, at det er de rigtige sted og sådan noget. Hvor nogle af de andre skoler desværre var sådan noget: 'Det skal I nok ikke gøre'. Det ved man jo ikke, før man selv har prøvet det. (Forælder, Fokusgruppe 3)

Figur 2.10 viser også, at information fra kommunen af nogle forældre betragtes som havende en vis betydning i valget af skole, mens information fra medierne og sociale medier for størstedelen af forældrene betragtes som mindre vigtig i relation til skolevalget.

Figur 2.10 I hvilken grad var/er følgende information vigtig for dig i valget af skole til dit barn?

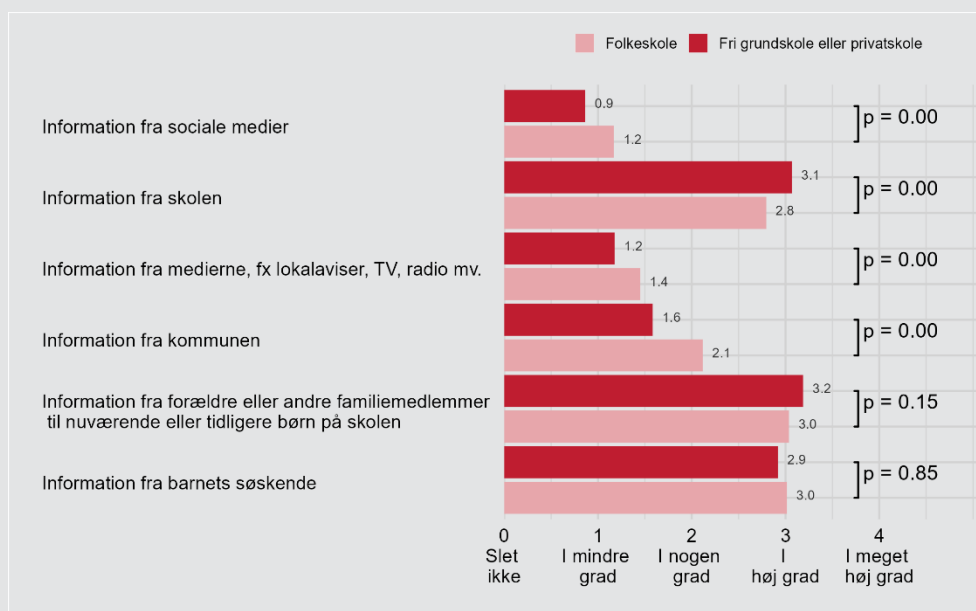
Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Forskelle i informationskilder mellem forældre der vælger folkeskolen kontra en fri grundskole eller privatskole

Ser man på, hvilke typer af information, der af forældre bliver betragtet som vigtige i forhold til valg af hhv. folkeskolen kontra en fri grundskole eller privatskole til deres barn, er der visse forskelle på spil. Det viser Figur 2.11. Information fra kommunen er vigtigere for forældre, der vælger folkeskolen, end for forældre, der vælger en fri grundskole eller privatskole. Det omvendte gør sig gældende i forhold til information fra skolen. Dette hænger formentlig sammen med, at folkeskolen er en kommunal skole, som kommunen kan bibringe information om, mens man for information om frie grundskoler og privatskoler må gå til skolerne selv.

Figur 2.11 Vigtigheden af forskellige informationskilder i skolevalget for forældre, der har valgt/regner med at vælge folkeskolen vs. en fri grundskole eller privatskole

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. p-værdien er for nulhypotesen at de to grupper har ens gennemsnit. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Derudover viser det sig også, at forældre, der vælger folkeskolen, i højere grad betragter information fra medier og sociale medier som vigtig i relation til

skolevalget, men at begge typer informationskilder ikke betragtes som udpræget vigtige af nogle af forældregrupperne.

Både efterspørgsel efter mere information om de enkelte folkeskoler og om selve skolevalgsprocessen

En del af forældrene efterspørger adgang til mere information i forbindelse med skolevalget. Det gælder både information om de enkelte folkeskoler i kommunen såvel som information om selve skolevalgsprocessen.

En del af forældrene beskriver i de åbne besvarelser i spørgeskemaet og i fokusgrupperne, at de oplever, at der er begrænset information at hente på skolernes og kommunens hjemmeside om skolerne. De beskriver en vifte af forskellige forhold, som de er interesserede i at vide mere om omkring skolerne. Karakteristisk for de forhold, de nævner, er, at det i høj grad afspejler de forhold, som også optræder som særligt betydningsfulde for forældrene i skolevalget i afsnit 2.1. Samtidig er det også karakteristisk, at forskellige forældre savner information om forskellige forhold, og at det derfor ikke bare kunne være relevant med mere tilgængelig information, men også information der er let at navigere i for at finde frem til viden om det, man er særligt interesseret i.

Gennemgående efterspørger forældrene, at de ikke alene kan få indsigt i fakta om skolen, såsom elevtal, antal spor mv., men også et større indblik i, hvad de særligt vægter både fagligt, socialt, pædagogisk og didaktisk på den pågældende skole, og hvordan skolehverdagen konkret ser ud på skolen. En kommende skoleforælder fortæller om et informationsmøde, som, forælderen oplevede, gav indblik i netop nogle af de ting, forældrene ellers kan savne indsigt i:

Da vi var ude til et orienteringsmøde, altså det var jo virkelig en detaljegråd, som jeg også godt kan lide at høre om. Hvad er det egentlig, I gør i hverdagen, og hvordan får I de her læreplaner kørt igennem på jeres egen måde? For de skal jo ikke nødvendigvis følge skolereformen helt til punkt og prikke. Og der hvor de afviger, det gav egentlig rigtig god mening, og man kunne mærke, at der også var en handling bag ordene. Og de havde tænkt over nogle ting.
(Forælder, Fokusgruppe 3)

I de åbne spørgsmål i spørgeskemaet, om hvad forældrene savner information om, såvel som i fokusgrupperne efterspørges information om følgende forhold:

- Lærere og pædagogers pædagogiske og didaktiske tilgange, kompetencer og børnesyn og i forlængelse heraf undervisningsformer og læringsstile, der arbejdes med.

- FORTROLIG -

- Skoleledelsens ledelsesstil og værdier samt visioner for skolen og dens elever.
- Særlige kendetegn ved skolen, og hvad der på skolen betragtes som vigtigt i forhold til at skabe en god skolegang for deres elever i forhold til værdier, traditioner, særlige specialer/profil på skolen mv. Konkret udtrykkes fx interesse for et årshjul til illustration af særlige aktiviteter, man prioriterer på skolen, og som man kan give et billede af, hvad man vægter på skolen.
- Tilgang til faglighed og læring, omsættelse af læreplaner samt tilgang til og omfang af lektier og opgaver.
- Trivselspolitik og tilgang til elevernes sociale samspil og fællesskab, herunder håndtering af trivselsudfordringer, mobning mv.
- Muligheder for støtte til elever med særlige behov og skolens arbejde med inklusion.
- Forventninger til forældreinvolvering og -engagement.
- Tydelig skærmpolitik.

Derudover efterlyser nogle forældre også lettere adgang til sammenlignelig viden om skolerne i forhold til bl.a. fagligt niveau, trivsel, klassestørrelser mv. I fokusgrupperne fortæller flere forældre, at de har haft opsøgt denne viden om de forskellige skoler i forbindelse med skolevalget for at sikre sig, at den eller de skoler, de overvejede, ikke faldt negativt igennem på nogle af disse parametre. Men at de, når dette var afklaret, så har valgt skole ud fra andre hensyn og parametre end skolernes konkrete score og placering i forhold til disse data.

Vigtigt med information, der både er let tilgængelig og nemt forståelig

Nogle forældre nævner, at det i formidlingen af information om skolerne er vigtigt at have øje for, at informationen formidles, så den er forståelig og meningsfuld for den brede forældregruppe. Herunder også forældre, der ikke har indsigt i fx pædagogiske begreber. En forælder beskriver:

Jeg har ikke nogen baggrund inden for pædagogik eller noget som helst. Jeg går nogle gange lidt tabt i alle de begreber – med alle de der ord om læringsplaner og alt muligt. (Forælder, Fokusgruppe 3)

Flere forældre beskriver, at de til åbent hus på skolerne har oplevet skoleleders præsentation af skolen som både let forståelig og som noget, der har givet dem et bedre indblik i nogle af de forhold, særlige tilgange og værdier på skolen, som kan være svære at læse sig til. På den baggrund foreslår nogle forældre også, at denne præsentation optages på video og lægges på skolernes hjemmesider.

Ønske om information om skolevalgsprocessen

I forhold til information om selve skolevalgsprocessen efterspørger nogle af forældrene mere og tidligere information om forløb og tidshorisont for skolevalget i forhold til informationsmøder, indskrivning mv. Ligesom de også efterspørger viden om muligheder og begrænsninger i forhold til at vælge mellem kommunens forskellige folkeskoler, herunder at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen.

De mest betydningsfulde forhold for den gode skolegang kan være vanskelige at læse sig til

En del af forældrene efterspørger mere tilgængelig information om skolerne. Samtidig peger de dog på, at nogle af de forhold, som er mest betydningsfulde for en god skolegang, kan være svære at læse sig til. Det drejer sig fx om forhold som tilstedeværelsen af dygtige, engagerede lærere på skolen, der ser eleverne i øjenhøjde. Ligesom de understreger, at ikke bare karakteristika ved skolen generelt, men også det konkrete lærerteam og den konkrete elevgruppe i den enkelte klasse, er af stor betydning og ikke til at kende på forhånd. En kommende skoleforælder beskriver:

Det er jo super svært at fange det [hvordan lærerne er og gør, red.] i en video eller et eller andet. Så jeg har svært ved at se, hvordan man skal kunne få den viden ud, uden at det handler om, at man snakker med nogle. Jeg kan ikke helt se, hvordan man fx skulle kunne lægge noget på en hjemmeside. Jo man kan jo godt have en lærer, der fortæller, men det er ikke det samme som at have et udsagn fra en forælder, hvis barn går der, om hvordan er samarbejdet og sådan. (Forælder, Fokusgruppe 3)

Når forældrene, som tidligere beskrevet, betragter information fra familie, venner og bekendte om deres erfaringer med skolerne som den vigtigste information i relation til skolevalget, hænger det således tæt sammen med, at nogle af de mest betydningsfulde forhold kan være vanskelige at beskrive på – og aflæse af – fx en hjemmeside. Men det er forskelligt, hvorvidt forældre har adgang til denne type information, når de skal træffe skolevalget. En del forældre beskriver i fokusgrupper og spørgeskema, at de er flyttet til kommunen forholdsvis kort tid før, skolevalget skal træffes, og at skoledistrikterne for en dels vedkommende har haft betydning i valget af bolig. Men som tilflytter uden relationer og netværk i området kan det være svært at få indsigt i nuværende elever og forældres erfaringer med skolerne i kommunen. Af nogle forældre foreslås det i relation hertil, at der på den ene eller anden vis etableres mulighed for at tale med nuværende forældre på skolen, fx i forbindelse med åbent hus, via en online platform eller andet.

Stort ønske om tidligere information om skoledistriktsændringer

Forældrene fremhæver bedre og tidligere information om kommende ændringer i skoledistrikter som noget, de i stor udstrækning savner. For det første beskriver forældrene, at de oplever hyppige ændringer i skoledistrikterne, og at disse ændringer ofte bliver meldt meget sent ud. Forældrene efterspørger på den baggrund at få information om kommende ændringer i skoledistrikter tidligere, såvel som information om hvornår eventuelle ændringer i skoledistriktet senest kan blive meldt ud inden skolestart. En forælder svarer i spørgeskemaet blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd på spørgsmålet, om hvad forældrene mangler information om i forbindelse med skolevalget:

Omlægning af skoledistrikter er præsenteret alt, alt for sent. Vi har forberedt vores barn på, hvad vi troede skulle blive hans kommende skole – hvilket nu er lavet om. (Forælder, spørgeskema)

For det andet opleves de løbende ændringer af skoledistrikterne med kort varsel som en barriere for, at forældrene kan tilegne sig information om den eller de skoler, der kunne være relevante for deres barn, og dermed som en barriere for at træffe et informeret skolevalg. Flere forældre beskriver, at de har haft opsøgt og sat sig ind i den tilgængelige information og andres erfaringer med den distriktsskole, som deres barn tilhører, med henblik på at blive bekræftet i denne skole som det rigtige skolevalg. Skoledistrikterne er herefter blevet ændret kort før skolestart, og forældrene oplever på den baggrund pludselig at stå uden information om den skole, deres barn nu tilhører. En forælder beskriver i de åbne besvarelser i spørgeskemaet blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd:

Vi savnede information om, at der muligvis kunne blive ændret i distrikterne – så havde vi nok valgt at være til flere informationsmøder end kun på den skole, vi troede, vores barn skulle gå på. (Forælder, spørgeskema)

Information om og valg af frie grundskoler og privatskoler kommer tidligere end information om folkeskoler

Flere forældre peger i spørgeskema og fokusgrupper på, at omfanget af og tidspunktet for information om kommunens folkeskoler kan have betydning for, hvorvidt den lokale folkeskole kommer i spil som en mulighed for forældre i valget af skole til deres barn.

Forældrene gør opmærksom på, at hvis ens barn skal have plads på en fri grundskole eller privatskole, så skal man typisk skrive barnet op meget tidligt, og at mange forældre er klar over dette. Dette forhold gør, at en del forældre

tidligt i barnets liv orienterer sig i forhold til udbuddet af frie grundskoler og privatskoler i området, og hvad der karakteriserer disse. Dermed kan der opstå en skævhed i forældrenes vidensniveau om hhv. de frie grundskoler og privatskoler kontra kommunens folkeskoler, fordi informationen om sidstnævnte først kommer langt senere, og af en del forældre opleves som begrænset og noget, de i stor udstrækning selv skal opsøge. På samme vis er det også flere forældres erfaring, at informationsmøder om folkeskolen ligger efter informationsmøder om de frie grundskoler og privatskoler, ligesom at endelig indskrivning i de frie grundskoler og privatskoler ligger før indskrivning i folkeskolen. Forældrene peger på, at det på den baggrund vil være relevant med tidligere og tydeligere information om de lokale folkeskoler, sådan at folkeskolerne kommer ind på radaren som en mulighed for de kommende skoleforældre. Det er erfaringen blandt flere forældre, at valget af en fri grundskole eller privatskole for nogle forældre er et informeret fravalg af den lokale folkeskole på baggrund af negativt kendskab hertil. For andre forældre er det i højere grad et tilvalg, fordi de kender til den frie grundskole eller privatskole, men ikke kender til den lokale folkeskole, og at dette kendskab dermed med fordel kan øges.

2.3 Årsager til til- og fravalg af skoler inden for kommunen

I dette afsnit beskrives årsager til til- og fravalg af skoler inden for kommunen med særligt fokus på forældre, der har valgt en anden folkeskole end distriktsskolen eller en fri grundskole eller privatskole.

2.3.1 Skiftende skoledistrikter skaber usikkerhed i forhold til skolevalget

Forældrene beskriver, at de oplever, at skoledistrikterne i kommunen ændres ofte og med kort varsel. De peger på, at de skiftende skoledistrikter skaber en væsentlig usikkerhed, som også har betydning i forhold til deres skolevalg. Det går igen i både fokusgrupper og besvarelserne af de åbne spørgsmål i spørgeskemaet.

En del af forældrene beskriver, at de gør meget ud af at opsøge information og sætte sig ind i, hvad der kendetegner den distriktsskole, som deres barn tilhører i kraft af skoledistriktet, såvel som de øvrige skoler i kommunen. Dette for på den baggrund at kunne tage informeret stilling til og føle sig sikker på, at distriktsskolen vil være en god skole for deres barn. Men når skoledistrikterne så skifter inden skolestart, er det oplevelsen, at det vanskeliggør deres muligheder

for at tage informeret og vejovervejst stilling til den skole, som deres barn skal gå på, og i at føle sig trygge i forhold til deres barns kommende skolegang.

En del af forældrene beskriver også, at overvejelser om skolevalg og skoledistrikter har spillet en rolle for dem i forbindelse med køb af bolig i kommunen, og nogle forældre beskriver, at de har købt bolig ud fra et ønske om at tilhøre en bestemt folkeskole og dermed et bestemt skoledistrikt. En forælder siger: "For os, der var det nærmest: vælg skole, vælg bolig. Så altså, skolen den kom først, og så fandt vi boliger, der passede" (Fokusgruppe 3).

Dermed oplever forældrene, at de træffer et aktivt skolevalg, som de føler sig sikre på og trygge ved, når de flytter ind i et skoledistrikt, men som det så viser sig, at de alligevel ikke kan regne med.

Usikkerhed i forhold til skoledistrikterne kan resultere i fravalg af folkeskolen

De skiftende skoledistrikter kan på den baggrund både have betydning i forhold til, at forældre fravælger den lokale distriktsskole til fordel for en anden folkeskole i kommunen. Men det kan også betyde, at forældre vælger en fri grundskole eller privatskole frem for folkeskolen, som de ellers gerne havde valgt til. Det kan dreje sig om, at den folkeskole, som forældrene i forbindelse med en konkret ændring af skoledistriktet, bliver tilknyttet som distriktsskole, ikke er en, de ønsker, at deres barn skal gå i, og at de derfor vælger en fri grundskole eller privatskole i stedet, fordi det kan være svært at få plads på en af kommunens andre folkeskoler.

Det kan også dreje sig om, at kommende skoleforældre oplever, at tendens til skiftende skoledistrikter skaber så stor en usikkerhed om, hvilken skole deres barn kommer til at høre til, når barnet når skolealderen, at forældrene – også selvom de gerne havde sat deres barn i folkeskolen – vælger en fri grundskole eller privatskole. På den måde kan de vide sig sikre på, hvilken skole de ender med, og det føles dermed som et mere sikkert skolevalg. En forælder skriver i de åbne besvarelser i spørgeskemaet blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd:

Der er potentielt ved at ske en skoledistriktsændring, der påvirker, hvilket skoledistrikt vi hører til. Det skaber utryghed og er med til at gøre det mere sandsynligt, at vi vælger en privatskole. (Forælder, spørgeskema)

Boks 2.2 Forskning viser, at skoledistriktsændringer fører til, at forældre fravælger folkeskolen

I et nyt videnskabeligt studie har forskere undersøgt, hvordan familier reagerer på ændringer i skoledistrikter. Studiet, som er baseret på danske registerdata fra 2008 til 2015, inkluderer information om skolevalg og skoledistrikter. Det viser, at når kommunen ændrer distriktsgrensene kort før, et barn skal starte i skole, vælger mange familier ikke at flytte deres barn til den nye distriktsskole. I stedet foretrækker de at sende deres børn til en fri grundskole, privatskole eller en anden folkeskole.

Resultaterne af undersøgelserne indikerer, at jo længere afstanden er til den nye distriktsskole, og jo svagere elevsammensætningen på denne skole er, desto færre familier vælger at flytte med. Især mere ressourcestærke familier finder alternative løsninger, herunder indskrivning på privatskoler, hvilket stiger signifikant, hvis den nye distriktsskole har en svagere elevsammensætning end den tidligere.

Studiets konklusioner tyder på, at ændringer i skoledistrikter ikke er et effektivt redskab til at justere elevsammensætningen i folkeskolerne. Denne mekanisme kan også føre til, at flere familier fravælger folkeskolen, især hvis de bosætter sig med henblik på skolestart i den lokale distriktsskole, og denne skole efterfølgende ændres.

Kilde: (Bjerre-Nielsen & Gandil, 2024)

2.3.2 Valget af en anden folkeskole end distriktsskolen

Dette afsnit sætter fokus på skolevalget for de forældre, der har valgt en anden folkeskole end distriktsskolen. Først beskrives det, hvilke årsager der er til, at forældrene har valgt distriktsskolen fra og en anden folkeskole til. Herunder hvilke forhold, der er af særlig betydning for disse forældre sammenlignet med de forældre, der vælger distriktsskolen. Efterfølgende beskrives det, hvad der fra forældrenes eget perspektiv skulle til, for at de ville vælge den lokale distriktsskole til.

Forhold af særlig betydning for forældre, der har valgt en anden folkeskole end distriktsskolen

Nogle forhold ved skolen er af større betydning i skolevalget for forældre, der vælger en anden folkeskole end distriktsskolen, end for de, der vælger distriktsskolen, ligesom det omvendte også gør sig gældende. Det viser Figur

- FORTROLIG -

2.12, der illustrerer på hvilke faktorer af betydning for skolevalget, hvor der er forskelle i graden af vigtighed de to forældregrupper imellem.

Karakteristisk for de forældre, der har valgt/regner med at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen til deres barn, er det, at de i højere grad end distriktsskoleforældrene lægger vægt på følgende forhold:

- Skolen har en særlig profil
- En god skoleleder
- En høj grad af forældreinvolvering.

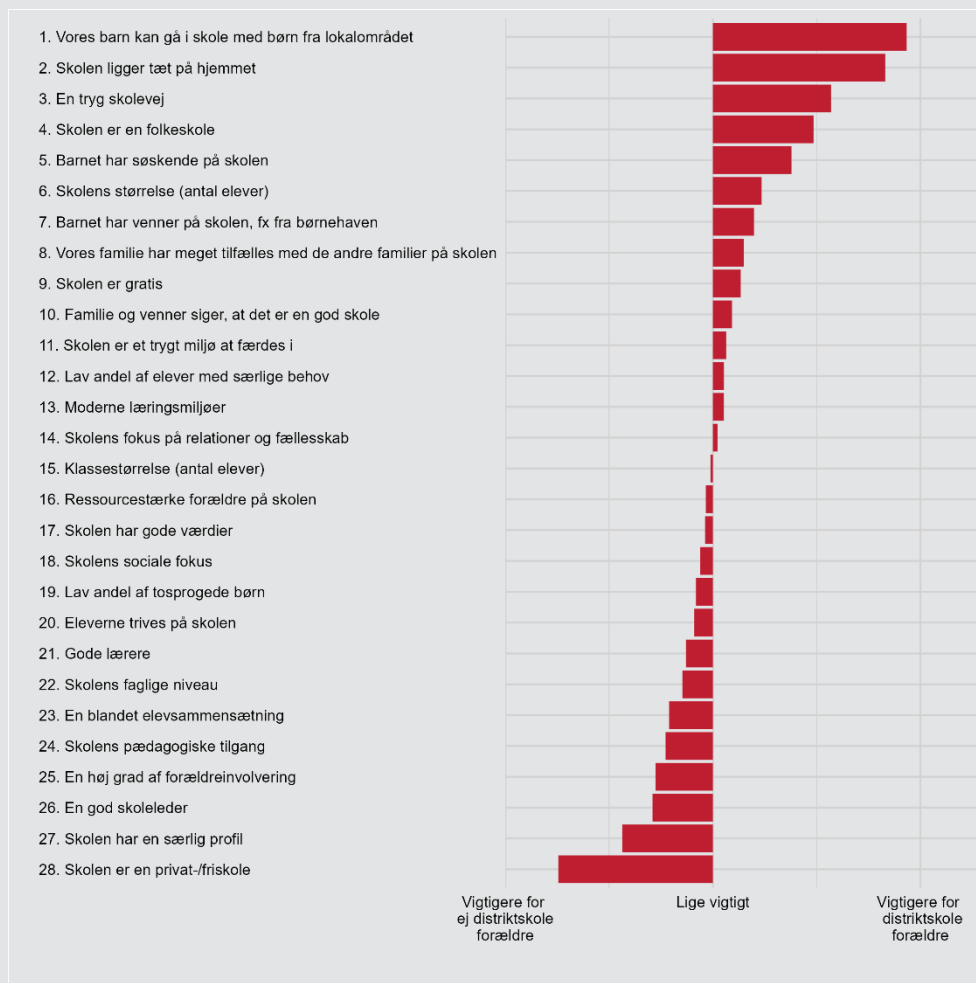
Derudover svarer forældre, der har valgt/regner med at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen, også i højere grad end distriktsskoleforældrene, at det, at skolen er en fri grundskole eller privatskole, er af betydning. Ingen af de to forældregrupper vægter dog denne faktor ret højt.

Omvendt er der også en række forhold, som de forældre, der har valgt/regner med at vælge distriktsskolen, i højere grad lægger vægt på i skolevalget end de forældre, der har valgt/regner med at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen. Det gælder følgende forhold:

- Vores barn kan gå i skole med børn fra lokalområdet
- Skolen ligger tæt på hjemmet
- En tryk skolevej
- Skolen er en folkeskole
- Barnet har søskende på skolen.

Dermed tegner der sig et billede af, at den lokale nærhed er af særlig betydning for de forældre, der vælger distriktsskolen. Det gælder både i forhold til, at deres barn kan gå i skole med børn fra lokalområdet, men også i forhold til skolens fysiske nærhed og en kort og tryk skolevej. De forældre, der har valgt/regner med at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen, vægter i højere grad end distriktsskoleforældrene skolens profil, skoleledelse og forældreinvolvering.

Figur 2.12 Hvad adskiller distriktsskoleforældre og forældre, der har valgt en anden folkeskole, i, hvad der er vigtigt i valg af skole?

Anm.: Værdierne er standardiseret inden for grupperne for at eliminere eventuelle niveauforskelle på tværs af grupperne. Figuren viser gennemsnittet for forældre, der har valgt/planlægger at vælge distriktsskolen minus gennemsnittet for forældre, der har valgt/planlægger en anden folkeskole. Figuren dækker både forældre til skolebørn og forældre til kommende skolebørn. Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Karakteristisk for de forældre i fokusgrupperne og spørgeskemaet, der har valgt/regner med at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen, er, at der for en dels vedkommende i høj grad har været tale om et fravalg af deres konkrete distriktsskole. For en del af forældrene gælder det således også, at deres barn eller børn har været startet på distriktsskolen, men at de i kraft af negative erfaringer hermed har fravalgt den til fordel for en anden folkeskole undervejs i barnets skoleforløb. For andre forældre gælder det, at de i høj grad

- FORTROLIG -

baserer deres fravalg af distriktsskolen på skolens ry frem for egne konkrete erfaringer hermed.

Behov for stabilitet i lærergruppe, ledelse, klasser og undervisning

Forældrene, der har fravalgt den lokale distriktsskole, beskriver, at en væsentlig årsag til fravalget har været et ønske om større stabilitet og kontinuitet i både lærergruppe, ledelse, klasser og undervisning. Det har været erfaringen, at der på deres lokale distriktsskole har været stor ustabilitet på disse parametre, og at dette sætter et væsentligt negativt præg både på, hvordan det enkelte barn fungerer i skolen, og hvordan klassen fungerer sammen. En forælder beskriver deres erfaringer med manglende stabilitet på distriktsskolen:

Der var så store udskiftninger af lærere, så de [eleverne, red.] stort set ikke kendte deres lærere. Og undervisningen var konstant aflyst. Eller de sad konstant og så film eller sad med iPads. Så der var heller ingen transparens for børnene. De anede ikke, hvad det var, de mødte op til. (Forælder, Fokusgruppe 2)

Dermed har et ønske om en større stabilitet og kontinuitet i klasse og undervisning samt blandt de voksne omkring klassen og i skoleledelsen været vigtigt for forældrene i deres valg af en anden folkeskole.

Uhensigtsmæssig elevsammensætning og elevdynamik på distriktsskolen

For en del af de forældre, der har fravalgt/regner med at fravælge distriktsskolen, hænger dette valg sammen med oplevelsen af en uhensigtsmæssig elevsammensætning og negative elevdynamikker blandt elevgruppen. Det viser både fokusgrupper og de åbne besvarelser i spørgeskemaet. Forældrene giver udtryk for, at de oplever elevsammensætningen som for skæv – herunder i forhold til fordelingen mellem etnisk danske og ikke etnisk danske elever, i forhold til hvilke områder af Gladsaxe, eleverne kommer fra, og i forhold til, hvor mange ressourcer, eleverne og deres forældre kommer med. De kommende skoleforældre er bekymrede for, at en fra deres perspektiv meget skæv elevsammensætning kan have både en faglig og social slagside. De nuværende skoleforældre, der har gjort sig erfaringer med distriktsskolen, beskriver, at de har oplevet, at elevsammensætningen har resulteret i negative elevdynamikker såvel som udfordringer i relation til både faglighed og social trivsel. En forælder beskriver:

Vores erfaring er, at lige så snart vi kommer i udskoling, så sker der noget. Særligt i drengegruppen. Der sker noget, fordi størstedelen af de drenge hører til ovre i Værebroparken. Og der sker noget i forhold til det hierarki, der er til deres ældre søskende, og det er

- FORTROLIG -

dem, de ser op til. Det vil sige, at der kommer en dynamik, som hører til i gaden, og som bliver taget ind i klasserummet. Og som kommer til at styre læringen og dynamikken i klasserummet. Og det blev simpelthen for råt og utilfredsstillende på alle måder. Og så valgte vi at skifte. (Forælder, Fokusgruppe 2)

På den baggrund har forældrene i deres fravalg af distriktsskolen og tilvalg af en anden folkeskole i kommunen lagt vægt på en blandet – men mere balanceret – elevsammensætning på skolen.

Ønske om involvering fra en bredere forældregruppe

I forlængelse af forældrenes oplevelse af en ikke velfungerende elevsammensætning på distriktsskolen beskriver flere forældre også erfaringen af en ikke velfungerende forældregruppe på skolen. Forældrene oplever, at det har været meget vanskeligt at få den samlede forældregruppe på skolen til at involvere sig i skolen og deres børns skolegang. En forælder beskriver:

Jeg havde lagt mange ressourcer i den skole: I at få samlet forældrene og få hevet folk ind til forældremøder. For der møder jo kun de samme tre kæpheste op hver evig eneste gang. Det var en stor skuffelse. (Forælder, Fokusgruppe 2)

Forældrenes valg om at sætte deres barn på en anden folkeskole end distriktsskolen har således også været et ønske om en højere grad af forældreinvolvering fra en bredere del af forældregruppen.

Betydningsfuldt med en tryk skolevej i et trykt område

Selvom en tryk skolevej, og at skolen ligger tæt på hjemmet, er faktorer, der i endnu højere grad vægtes af distriktsskoleforældre end af forældre, der vælger en anden folkeskole end distriktsskolen, så peger forældrene både i fokusgrupper og åbne besvarelser i spørgeskemaet på, at netop skolens beliggenhed og skolevejen for en dels vedkommende har været en medvirkende årsag til fravalget af netop distriktsskolen. På tværs af besvarelser nævner forældre, at det har haft betydning for deres fravalg af distriktsskolen, at skolevejen hertil er usikker, bl.a. idet den er meget trafikeret og ligger ved en motorvejstil- og fra-kørsel. Endvidere peger en del forældre på, at den distriktsskole, de tilhører, ikke er den folkeskole, der ligger nærmest deres hjem, og at dette har betydning både i forhold til at få transporten i hverdagen til at hænge sammen og som i forhold til at få relationer fra skolen til børn i nærområdet. Derudover nævner nogle forældre også oplevelsen af, at selve skolen ligger i et utrykt og socialt belastet område, som influerende på deres fravalg af skolen.

Hvad kunne få forældrene til at vælge distriktsskolen?

De forældre, der har valgt eller regner med at vælge en anden folkeskole end distriktsskolen, er i spørgeskemaet blevet spurgt, hvad der kunne få dem til at vælge distriktsskolen til. På tværs af forældrenes besvarelser på dette spørgsmål går særligt følgende igen:

- En mere balanceret og velfungerende elevsammensætning, herunder i forhold til elevernes etnicitet samt forældrenes ressourcer
- Bedre trivsel og fagligt niveau
- En kortere og tryggere skolevej
- Placering af skolen i et trygt område
- Stabil og kompetent skoleledelse og medarbejdergruppe.

2.3.3 Valget af en fri grundskole og privatskole

Dette afsnit sætter fokus på skolevalget for de forældre, der har valgt en fri grundskole eller privatskole. Først beskrives det, hvilke årsager der er til, at forældrene har valgt folkeskolen fra og en fri grundskole eller privatskole til. Herunder hvilke forhold, der er af særlig betydning for disse forældre sammenlignet med de forældre, der vælger folkeskolen. Efterfølgende beskrives det, hvad der skulle til, for at de ville vælge folkeskolen til.

Forhold af særlig betydning for forældre, der vælger en fri grundskole eller privatskole

Der er forskel på, hvilke forhold forældre, der har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole, tillægger særlig betydning i skolevalget sammenlignet med forældre, der har valgt/regner med at vælge folkeskolen. Figur 2.13 viser de faktorer, hvor der er størst uenighed på tværs af forældregrupperne.

Den største forskel de to forældregrupper imellem er i forhold til betydningen af, om skolen er en folkeskole eller en fri grundskole eller privatskole. Men derudover tegner der sig også et billede af, at de to forskellige forældregrupper har forskellige prioriteter i skolevalget.

Karakteristisk for de forældre, der har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole til deres barn, er det, at de i højere grad end folkeskoleforældrene lægger vægt på følgende forhold:

- Klasse- og skolestørrelse
- At skolen har en særlig profil samt skolens pædagogiske tilgang

- FORTROLIG -

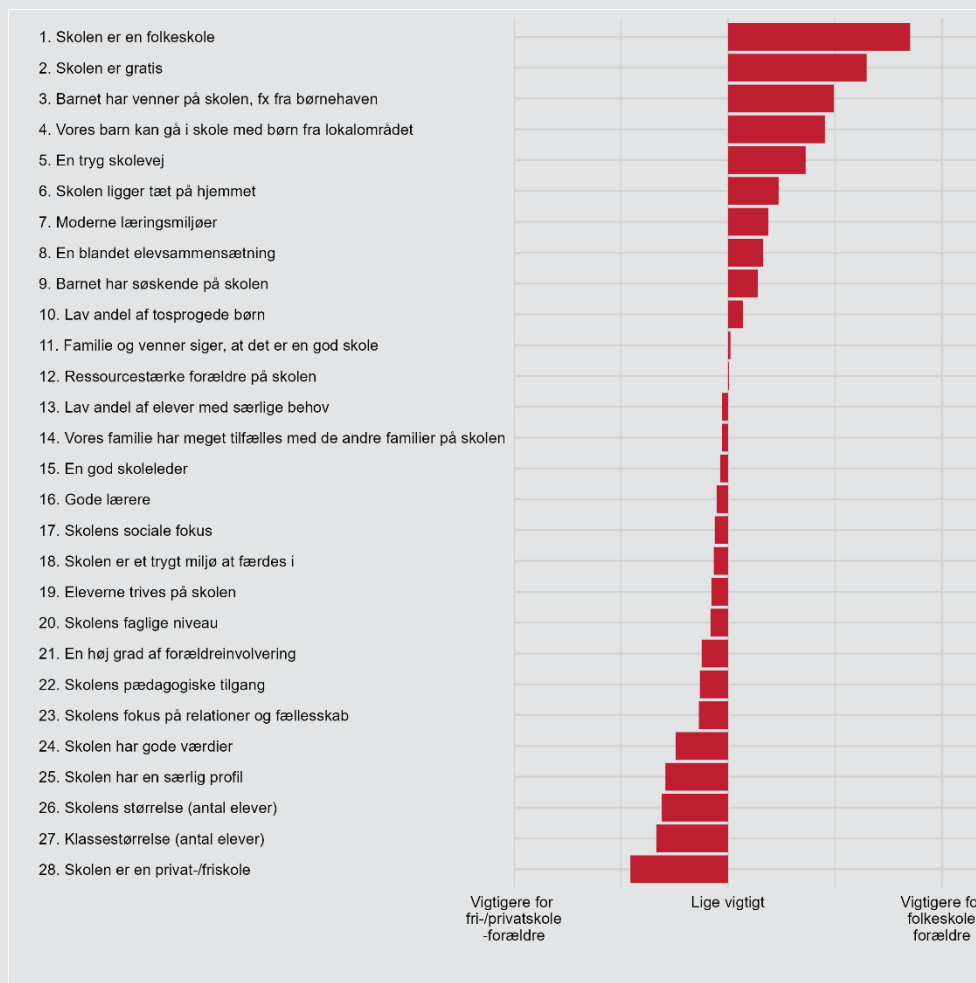
- At skolen har gode værdier og fokus på relationer og fællesskab, samt at eleverne trives på skolen
- En høj grad af forældreinvolvering
- Skolens faglige niveau.

Omvendt er der også en række forhold, som folkeskoleforældre i højere grad lægger vægt på i skolevalget end forældre, der har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole. Det gælder følgende forhold:

- Skolen er gratis
- Barnet har venner på skolen, fx fra børnehaven, og kan gå i skole med børn fra lokalområdet
- En tryk skolevej, og at skolen ligger tæt på hjemmet
- Moderne læringsmiljøer
- En blandet elevsammensætning.

Dermed tegner der sig et billede af, at den lokale tilknytning, både i forhold til de andre børn på skolen såvel som en skole i fysisk nærhed af hjemmet, er af væsentlig betydning for folkeskoleforældre. Mens fri grundskole- og privatskoleforældre i højere grad vægter, at der er tale om en mindre skole med færre elever i klasserne samt skolens profil, værdier og pædagogiske grundlag. Disse forskelle kommer også til udtryk i forældrenes perspektiver i fokusgrupperne og de åbne besvarelser i spørgeskemaet, som vi i det følgende udfolder.

Figur 2.13 Hvad adskiller folkeskoleforældre og fri grundskole-/privatskole-forældre i, hvad der er vigtigt i valg af skole?

Anm.: Værdierne er standardiseret inden for grupperne for at eliminere eventuelle niveauforskelle på tværs af grupperne. Figuren viser gennemsnittet for forældre, der har valgt/planlægger at vælge folkeskolen minus gennemsnittet for forældre, der har valgt/planlægger at vælge en fri grundskole/privatskole. Figuren dækker både forældre til skolebørn og forældre til kommende skolebørn. Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Klasse- og skolestørrelse af særlig betydning

Den betydning, som de nuværende og kommende skoleforældre generelt tillægger klasse- og skolestørrelse i forhold til trivsel og læringsmuligheder, som beskrevet i afsnit 2.1.3.5, gælder også for fri grundskole- og privatskoleforældrene.

- FORTROLIG -

Men det er således forhold, der er af særlig betydning for forældre, der vælger en fri grundskole eller privatskole. Det understreges også i fokusgrupperne, at i særlig grad mindre klassestørrelse, men også en skole med færre spor end folkeskolen, tillægges stor værdi blandt de forældre, der vælger en fri grundskole eller privatskole – bl.a. i forhold til at understøtte et trygt og overskueligt miljø.

Skolens værdier og profil – og at man kan se sit eget barn heri

Forældrene fremhæver de frie grundskoler og privatskolars særlige profiler og værdier som betydningsfuldt for deres tilvalg heraf. Samtidig peger forældrene på, at der er betydelige forskelle imellem de enkelte frie grundskoler og privatskoler, når det kommer til netop profiler og værdier. Dermed kan det heller ikke siges entydigt, hvilke værdier og profiler der generelt set tiltrækker denne forældregruppe. Det forældrene beskriver, at de i høj grad er optaget af, er, at de kan se deres eget barn fungere og trives med den pågældende skoles værdier og profil. Hvorvidt forældrene vurderer, at der er et match mellem skolens værdier og profil og deres barn, er et spørgsmål om, at de styrker og særlige interesser, barnet måtte have, gives plads og tilskrives værdi på skolen. Samtidig med at det omvendt også handler om, at de kan se for sig, at skolen kan understøtte, at barnet udvikler sig på de punkter, hvor barnet har særligt brug for det. En forælder forklarer, hvordan den konkrete frie grundskole, de valgte, var et særligt godt valg til netop deres barn, også sammenlignet med andre privatskoler:

Så en lille skole, der havde en del fokus på musiske og kreative fag, det kunne vi godt lide. (...) Til vores børn var det et fint valg. Det kunne også have været Lilleskolen eller en anden skole. Men kostskolen, som havde væsentligt mere fokus på faglig læring, havde ikke været nogen option for ham. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Forældrene fremhæver forskellige aspekter af værdier og profiler, som har appelleret til dem i skolevalget. For det første fremhæver en del af forældrene et særligt fokus på værdier relateret til fællesskab, relationer og social trivsel som karakteristisk og tiltrækkende ved den frie grundskole eller privatskole, de har valgt. Dette kobles også til skolens rammer i form af mindre klassestørrelser og færre elever på skolen. En forælder beskriver:

Vi kunne godt lide de rammer, der er der. Skolen har sådan lidt en landsbyskolestemning over sig. Så lærerne kender mange af elevernes navne, og eleverne kan søge hjælp og råd mange steder. Og de har nogle forskellige systemer, når man starter, så man får skolesøskende, så folk i de ældre klasser tager sig af de yngre elever og alle sådan nogle ting. De lærer om aktive strategier i forhold til at

- FORTROLIG -

håndtere sociale konflikter. 'Socialitet og læring' hedder det på skoleskemaet. Det var de ting, som vi valgte til. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Nogle af de frie grundskoler og privatskoler har en særlig profil i forhold til fokus på kreative og musiske fag, som appellerer til nogle forældre, og som de kan se deres børn fungere godt i. Ud over at forældrene tilskriver det kreative og musiske værdi i sig selv, så beskriver forældrene, at de også oplever, at de erfaringer, børnene gør sig med det kreative og musiske, fx i forhold til at optræde, også kan gavne dem i en videre skole- og uddannelsessammenhæng. For eksempel i forhold til at være vant til at stille sig op foran andre og præsentere.

I forhold til faglighedens rolle og fokus på skolen er der væsentlige forskelle på, hvilke ønsker forældrene til elever på frie grundskoler og privatskoler har hertil – og dermed hvilke skoler, der appellerer til dem. Nogle forældre tiltrækkes af frie grundskoler og privatskoler, hvor de oplever, at det tilskrives værdi ikke at presse eleverne fagligt mere end højst nødvendigt, og hvor der også er plads til, at andet end faglighed kan fylde. En forælder:

Her [på skolen, red.] er der nogle værdier for os om skole som først og fremmest en god oplevelse og en tilgang til læring, hvor de siger: 'De skal nok nå at lære det, som de skal lære i løbet af folkeskoletiden. Vi pacer ikke, og der er ikke unødigt overflod af lektier'. Det kan vi rigtig godt lide. Der er noget omkring unge og den mentale trivsel, der er sindssyg lav. De præsterer sindssygt godt, men har nærmest præstationsangst og stress, inden de skal ud på arbejdsmarkedet. Så vi ønskede egentlig et skolemiljø, som ikke var kompetitivt og individuelt funderet. (...) Der er nogle andre skoler, som siger: 'Når eleverne går ud her af 7. klasse, så er de faktisk på gymnasialt niveau'. Det, synes vi, er overflødigt. Altså fordi der er jo et gymnasium, som sørger for, at de kommer på gymnasialt niveau. Så vi vil egentlig hellere have, at de ikke er på gymnasialt niveau, men at der har været plads til leg. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Omvendt tiltrækkes andre forældre netop af de frie grundskoler og privatskoler, hvor fagligheden er i højsædet i forhold til, hvad der er fokus på og værdisættes på skolen. Og netop det, at eleverne går ud af skolen med det højst mulige faglige niveau, er af stor værdi for forældrene. En forælder fortæller:

En af valgene var helt klart, at det er en skole, der sætter fagligheden højt. Det var klart et tilvalg på det. Særligt i forhold til de 'hårde fag', altså dansk, matematik og naturfagene. Det er for mig rigtig vigtigt. (Forælder, Fokusgruppe 1)

- FORTROLIG -

I forlængelse heraf er ikke alene et højt fagligt niveau, men også at det af eleverne opleves som sjovt at lære og værdifuldt at være fagligt dygtig, af stor betydning for disse forældre. En forælder beskriver:

De har jo en hel masse faglige programmer, altså de deltager i alle mulige forskningsting, når de bliver lidt større. Og de får det til at se ud som om, at det er mega sjovt at lære. (...) Mine børn skal vide, at det er sejt at lære, og at det er okay at kunne en masse. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Oplevelse af andre forudsætninger for og forventninger til forældreinvolvering på de frie grundskoler og privatskoler

Forældrene fremhæver graden af forældreengagement og -involvering som af væsentlig betydning for tilvalget af en fri grundskole eller privatskole. Forældrene beskriver både, at det taler til de frie grundskoler og privatskoler fordel, at de som udgangspunkt oplever et større engagement fra forældrenes side, samtidig med, at de oplever, at de frie grundskoler og privatskoler også både forventer og faciliterer forældreinvolvering.

Nogle af forældrene beskriver, at de oplever at være mere på bølgelængde med forældregruppen på den frie grundskole eller privatskole, de har valgt, end i de folkeskoler, de har erfaringer med, og at det gør mange ting nemmere. En forælder beskriver:

Altså vi er mere på bølgelængde med forældrene, der på friskolen, end vi var generelt set på [folkeskole A, red.]. Og det gør da nogle ting nemmere i forhold til aftaler og sådan nogle ting. (Forælder, Fokusgruppe 1)

I forlængelse heraf beskriver forældrene også, at det i sig selv er mærkbart på engagementet og ansvarsfølelsen, at forældrene på de frie grundskoler og privatskoler er en forældregruppe, der har truffet et bevidst og aktivt valg af skole til deres barn. En forælder beskriver:

Altså udover, at de [skolen, red] stiller krav til børnene, så stiller de også krav til forældrene. (...) Det var også et tilvalg af privatskole i det hele taget. (...) Fordi det der med, at du kan forvente, at de andre forældre, de tager ansvar for deres børn. Det betyder rigtig meget for mig. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Ud over at forældrene oplever, at forudsætningerne for forældreinvolvering kan være stærkere blandt den brede forældregruppe på en fri grundskole eller privatskole end i folkeskolen, så værdsætter de også, at der typisk er klare

- FORTROLIG -

forventninger til og facilitering af forældreinvolvering og samarbejde. En forælder beskriver, hvordan de på hans barns skole understøtter relationsdannelse forældrene imellem, og at det er erfaringen, at gode forældrerelationer smitter positivt af på børnenes relationer:

Det her omkring forældresamarbejde, det er jo vigtigt. Det, de gør på [fri grundskole og privatskole A, red.], er faktisk, at de involverer forældrene rigtig meget. De har nogle projekter, man skal løse som forældregruppe i en klasse. (...) Det gjorde bare, at man kom super tæt på de her forældre og lærer dem rigtig godt at kende. (...) Og det kommer børnene til gode, fordi de ved også godt, at de skal være ordentlige ved hinanden og respektere hinanden, fordi forældrene snakker sammen på kryds og tværs. Så de ved godt, at de får det at vide, hvis der er nogle, der opfører sig forkert eller gør noget, der ikke er i orden. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Nogle af de forældre, der har rykket deres barn fra en af kommunens folkeskoler til en fri grundskole eller privatskole, peger på, at manglende forældreinvolvering har spillet en væsentlig rolle i denne beslutning. En forælder beskriver nedenfor, hvordan manglende engagement fra den brede forældregruppe på skolen og i klassen er udfordrende i relation til legeaftaler og en fælles forståelse af rammerne for børnenes samvær, både som små og store:

Jeg oplevede, at vi hele tiden blev delt i en gruppe af forældre, som var fuldstændig "absent". Altså jeg mener, at efter 7 år har jeg aldrig mødt din mor eller far. Vi vidste overhovedet ikke, hvem forældrene var. Og så en del af forældrene, som var meget aktive. (...) Hver gang vi forældre inviterede til en eller anden aktivitet, så kommer der kun den her del af forældrene. Og jeg bliver bekymret, for når jeg snart får en teenager, og de skal ud og være sammen med de andre unge, og jeg har absolut ikke kontakt til de her forældre. Og jeg kan ikke lave legeaftaler til min dreng. Så det betyder virkelig meget (...). (Forælder, Fokusgruppe 1)

I forlængelse heraf understreges det, at manglende forældreinvolvering bliver særligt problematisk, når der opstår udfordringer og problemstillinger, der skal håndteres i forhold til klassen, skolen og eleverne, og kun den samme lille gruppe af forældre forholder sig hertil:

Klassen var så kaotisk. Så mange børn, de var fuldstændig ligeglade med timerne, og der var ofte vikarer. Lærerne de kom, og de blev drænet. Så bliver vi indkaldt til et ekstraordinært møde, hvor der lige præcis kommer de her forældre, som har et barn, hvor det fungerer godt. (...) [Fri grundskole og privatskole B, red.] har masser

- FORTROLIG -

af ting [der kunne være bedre, red.]. Men for mig betyder det virkelig meget, at vi alle sammen sidder og er med i fællesskabet og støtter hele systemet og vores børn. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Oplevelse af, at folkeskolen generelt har vanskelige rammer for at lykkes

De forældre, der har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole til deres barn, beskriver, at dette valg ikke alene handler om de konkrete folkeskoler i Gladsaxe Kommune, men også hænger sammen med en oplevelse af, at folkeskolen generelt har vanskelige rammer for at lykkes.

For det første nævner forældrene, at de oplever, at der er for stor grad af politisk styring af folkeskolen både på nationalt og lokalt plan. Dermed er der for få frihedsgrader til ledere og medarbejdere på den enkelte skole i forhold til at sætte deres præg på skolen og undervisningen med udgangspunkt i egen faglighed, erfaring og den konkrete elevgruppe. En forælder fortæller:

Vores oplevelse er, at den politiske grad af involvering har været stor. Og man har brugt forskellige styringsmekanismer og redskaber og læreplaner og dokumentationskrav, samtidig med at man har haft nogle besparelser hist og pist. Så i bund og grund har vi svært ved at se, hvordan de her folk [lærerne på skolerne, red.] skal have lov til at lykkes? (Forælder, Fokusgruppe 1)

Flere forældre nævner specifikt oplevelsen af, at folkeskolereformen er blevet fortolket "rigid" og "indsnævrende" og har sat negativt præg på lærernes engagement. Samtidig har flere forældre også en opfattelse af, at skoleområdet i Gladsaxe Kommune i væsentlig udstrækning har været centralt styret. En forælder udtaler, at "Gladsaxe Kommune har en meget streng topstyring af skolesystemet. Den har formentlig også handlingslammet nogle af lederne" (Fokusgruppe 1).

For det andet har forældrene det indtryk, at ikke bare de politiske, men også de ressourcemæssige rammer for folkeskolen, gør det vanskeligt for ellers dygtige og engagerede ledere og medarbejdere at lykkes med at drive en god skole. En forælder beskriver:

Jeg kan uden undtagelse sige: 'super fede lærere'. Hold op, hvor har jeg mødt nogle dygtige lærere i folkeskolen, der gerne vil hjælpe både den ene og den anden. Men strukturen giver simpelthen ikke mening. De er sat op "for failure". (Forælder, Fokusgruppe 1)

Endelig peger flere forældre specifikt på, at der ud fra deres betragtning ikke er de nødvendige rammer for at kunne lykkes med inklusionen i folkeskolen.

Det gælder fra forældrenes perspektiv i forhold til utilstrækkelige muligheder for støtte til og udredning af elever med særlige behov, såvel som mulighederne for at visitere elever med behov herfor videre til specialtilbud.

Hvad kunne få fri grundskole- og privatskole-forældre til at vælge folkeskolen?

De forældre, der har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole, er i spørgeskemaet blevet spurgt, hvad der kunne få dem til at vælge folkeskolen til. På tværs af forældrenes besvarelser på dette spørgsmål går særligt følgende igen:

- Mindre folkeskoler, gerne maks. tosporede, med færre elever i klasserne
- Bedre ressourcer til folkeskolen, herunder i forhold til muligheder for tolærer/fovoksen i undervisning
- Bedre rammer for folkeskolen, herunder mindre politisk styring og dermed større muligheder for selvbestemmelse til ledelse, lærere og pædagoger på den enkelte skole i forhold til tilrettelæggelse af undervisning, fag, timer mv.
- Bedre fordeling skolerne imellem af tosprogede elever og elever fra mindre ressourcestærke hjem og dermed ditto forældre
- Større fokus på fællesskab, herunder på tværs af årgange
- Flere ressourcer til og bedre håndtering af elever med særlige behov samt bedre muligheder for at visitere en del af disse elever videre for dermed at skabe bedre rammer også for de øvrige elevers faglige udvikling og trivsel
- Et højere fagligt niveau
- En tryk og kort skolevej
- Større stabilitet, både i medarbejdergruppe omkring klassen og i selve klasserne
- En højere grad af forældreinvolvering.

2.3.4 Årsager til skoleskift

Til- og fravalg af en skole kan ske i forbindelse med skolestart, ligesom det også kan ske undervejs i skoleforløbet i form af skoleskift. Dette afsnit omhandler årsager til skoleskift.

- FORTROLIG -

For knap hver femte af de nuværende skoleforældre, der har besvaret spørgeskemaet (19 %), gælder det, at deres barn har skiftet skole i løbet af sin skoletid. For 16 % er der tale om ét skoleskift, for 2 % tale om to skoleskift og for 1 % tale om mere end to skoleskift.

Skoleskift er ikke noget forældrene tager let på

Selvom næsten hver femte forælder i spørgeskemaet har erfaringer med skoleskift i forhold til deres barn, så peger forældrene i fokusgrupperne på, at skoleskift ikke er noget, de tager let på. Det er derimod noget, som de har et stort ønske om for så vidt muligt at undgå for deres barn. Det kommer til udtryk ved, at forældrene i forbindelse med valget af skole til deres barn er meget optagede af at træffe et valg, der gør, at de kan undgå skoleskift og derfor at vælge rigtigt første gang. En forælder beskriver, hvordan ønsket om at undgå skoleskift for deres barn har betydet, at de har forsøgt at sætte sig ekstra godt ind i, hvad der karakteriserer de enkelte skoler:

Vi har haft mange venner med børn i samme alder, som har skiftet skole undervejs, fordi der har været problemer med det ene, det andet og det tredje. Enten var det lærerne, så var det skolen, eller børnene. Der var mange ting. Eller deres måde at undervise på. De har forskellige værdier skolerne jo. De har forskellige måder at gøre tingene på. Og der har været mange af vores venner, der ligesom har skiftet undervejs. Det vil vi jo rigtig gerne undgå. Det er derfor, at det har været ekstra vigtigt for os at finde den rigtige [skole, red.] første gang. Fordi vi også ved, at vores søn har nogen problemer med at binde sig. (Forælder, Fokusgruppe 2)

At skoleskift ikke er noget, forældrene tager let på, men gerne vil undgå, kommer også til udtryk ved, at det for de nuværende skoleforældre, der har været igennem et skoleskift med deres barn, typisk er resultatet af en længerevarende proces med dialog med den oprindelige skole, og hvor forskellige ting er blevet prøvet af i forhold til at beholde barnet inden for den oprindelige skole. En forælder beskriver det som et "langt sejt træk" (Fokusgruppe 1) at nå dertil. Skoleskift er således noget, forældrene vil strække sig langt for at undgå, men som de gør, hvis de betragter det som nødvendigt for deres barn.

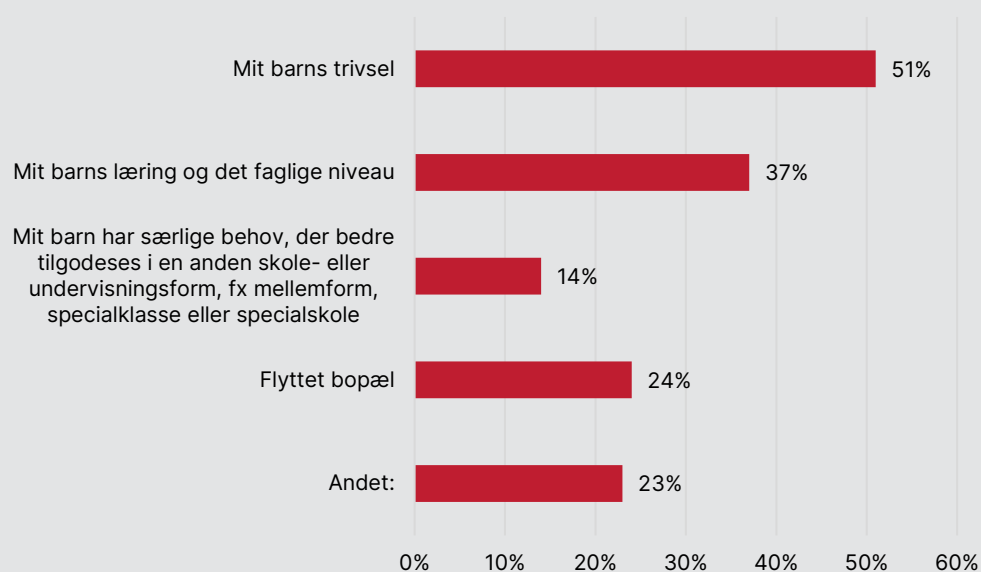
Skoleskift er som oftest et spørgsmål om barnets trivsel

I halvdelen af tilfældene med skoleskift, som forældrene i spørgeskemaet har oplevet, har barnets trivsel været blandt årsagerne til skiftet (51 %). Det viser Figur 2.14. Dermed er barnets trivsel den hyppigst forekommende årsag til skoleskift. At deres barns trivsel har førsteprioritet i forhold til skolevalget, træder således også frem i relation til skoleskift. En forælder skriver i spørgeskemaet:

Vi flyttede vores barn, fordi folkeskolen ikke lykkedes med at skabe trivsel i den klasse, hun gik i. (Forælder, spørgeskema)

I godt en tredjedel af tilfældene har barnets læring og det faglige niveau været medvirkende årsag til skoleskiftet (37 %). For knap en fjerdedel af forældrene har skoleskiftet handlet om, at barnet har flyttet bopæl (24 %). Samtidig har skoleskiftet for 14 % drejet sig om, at barnet har særlige behov, der bedre kan tilgodeses i en anden skole- eller undervisningsform, fx mellemform, specialklasse eller specialskole.

Figur 2.14 Hvilke årsager var der til, at dit barn skiftede skole?

Anm.: Forældre, som har svaret, at deres barn har skiftet skole. N = 150.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Derudover har knap hver fjerde forældre (23 %) angivet 'andet' som årsag til deres barns skoleskift. Forældrene har haft mulighed for at uddybe, hvad der ligger heri. Her går udfordringer i samarbejdet med skolen, herunder i forhold til barnets trivsel og læring, igen som en medvirkende årsag til skoleskiftet. Ligesom en anden medvirkende årsag, der optræder gentagende gange, er, at barnet i første omgang har været startet på forældrenes andet valg af skole grundet manglende plads på førstevalget, og at barnet efterfølgende har fået plads på førstevalget, som både kan have været en folkeskole eller en fri grundskole eller privatskole.

2.4 Betydningen af skoletype

I dette afsnit beskrives det, hvilken betydning skoletype har for forældrene. Det vil sige, om der er tale om en folkeskole eller en fri grundskole eller privatskole.

Hovedparten af forældrene ville som udgangspunkt foretrække folkeskolen

Det er forskelligt forældrene i mellem, hvorvidt det som udgangspunkt har betydning for dem, hvilken type skole deres barn går på. Men størstedelen af forældrene, nemlig 59 %, svarer i spørgeskemaet, at de som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik i folkeskolen. Det viser Figur 2.15. For knap en fjerdedel af forældrene er skoletype ikke vigtigt (24 %), mens 18 % af forældrene som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik på en fri grundskole eller privatskole.

Anm.: Både kommende og nuværende skoleforældre. N = 1.014.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

- FORTROLIG -

Præference for folkeskolen med rod i ønsker om diversitet og fællesskab

Når en stor del af forældrene som udgangspunkt har et ønske om, at deres barn skal gå i folkeskolen, så er det for manges vedkommende ideologisk og værdimæssigt begrundet. Det viser fokusgrupper og åbne besvarelser i spørgeskemaet. Formuleringer som, at det er vigtigt at "bakke op" om folkeskolen, og at folkeskolen er "et projekt" eller "en grundsten i samfundet", de gerne vil støtte, går igen blandt forældrene. En del af forældrene peger på vigtigheden af, at ressourcestærke børn såvel som forældre vælger folkeskolen til for at sikre en stærk folkeskole og undgå at "ende med et A- og B-hold" i forhold til private og offentlige skoletilbud.

Disse forældre tillægger det stor værdi, at deres børn møder en divers elevgruppe i skolen, der afspejler det omkringliggende samfund, og hvor deres børn indgår i et fællesskab både med børn, der ligner og er forskellige fra dem selv. En forælder skriver i en åben besvarelse i spørgeskemaet blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd:

Det er vigtigt, at vores børn oplever og interagerer med andre børn med forskellig demografisk baggrund og ikke kun 'spejlinger af sig selv'. Det, mener jeg, ruste dem bedst muligt til at indgå i fremtidens samfund og arbejdsmarked. (Forælder, Spørgeskema)

Flere forældre giver udtryk for, at de betragter frie grundskoler og privatskoler som stående i modsætning til den diversitet, de ønsker i både elev- og forældregruppe. De har et indtryk af både elev- og forældregruppen på de enkelte frie grundskoler og privatskoler som mere ensartet end det, de ønsker, at deres børn skal mødes og omgives af. Nogle forældre uddyber dette med en bekymring for, at for stor ensartethed vil kunne give udslag i et snævert normalitetsbegreb, som deres barn skal kunne falde inden for for ikke at stikke ud.

Forskellige årsager til præference for fri grundskole eller privatskole

For de forældre, der som udgangspunkt ønsker, at deres barn går på en fri grundskole eller privatskole, kan der ligge forskellige typer af årsager bag. For nogle forældre er en central årsag til deres præference for en fri grundskole eller privatskole, at disse skoler har en særlig profil, fx værdimæssigt eller pædagogisk, som de i særlig grad oplever afspejler deres egne værdier og forståelser af, hvad der er vigtigt for en god skolegang og udvikling for netop deres barn.

Andre forældre fremhæver, at de ikke mener, at det brede fællesskab med en divers elevgruppe nødvendigvis er det bedste for alle børn. En forælder forklarer:

- FORTROLIG -

Fællesskabet er ikke nødvendigvis bedst for alle. Altså hvis vi laver en konkurrence om, hvem der kan klatre højest i et træ, så har fisken det jo bare virkelig svært. Og derfor så er jeg principielt bare ikke enig i det der med, at det er bedst, at alle går i folkeskole. (...) Jeg tror, at der er nogle børn, som er ekstremt højt begavet, som ville have bedre af at være i en klasse, hvor de er sammen med lige børn. Jeg tror ikke på, at fællesskabet er det bedste for alle. Jeg tror på, at det er bedst, hvis vi laver lidt differentieret undervisning. (Forælder, Fokusgruppe 1)

Den konkrete skole betyder mere end skoletypen

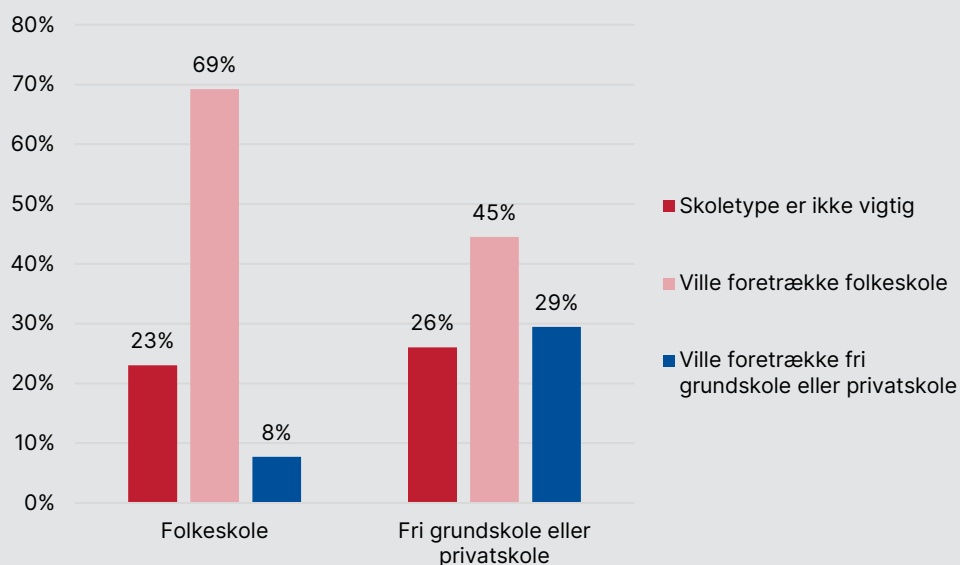
Når en del af forældrene svarer, at skoletype for dem ikke er vigtigt, er en gennemgående begrundelse herfor, at det vigtige for dem ikke er, om der er tale om den ene eller den anden skoletype, men at det afgørende er, hvad den konkrete skole kan.

Forældrene oplever ikke altid, at de kan udmønte deres principielle præferencer for folkeskolen i praksis

For en del forældre gælder det dog, at de ikke oplever, at deres principielle præference for folkeskolen er foreneligt med ønsket om at træffe det bedst mulige skolevalg for deres barn. På den baggrund træffer en del forældre, der som udgangspunkt egentlig ville foretrække, at deres barn gik i folkeskolen, i praksis et skolevalg til fordel for en fri grundskole eller privatskole.

Størstedelen af de nuværende skoleforældre, hvis barn går på en fri grundskole eller privatskole, svarer, at de som udgangspunkt ville foretrække folkeskolen, eller at skoletype ikke er vigtigt for dem. Det viser Figur 2.16. Knap halvdelen (45 %) af de nuværende skoleforældre, hvis børn går på en fri grundskole eller privatskole, ville som udgangspunkt foretrække, at deres barn gik i folkeskolen. Hver fjerde (26 %) betragter ikke skoletype i sig selv som vigtigt. Omvendt svarer godt hver fjerde (29 %), at de som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik i en fri grundskole eller privatskole.

Figur 2.16 Skoleforældre med børn i hhv. folkeskole eller fri-/privatskole fordelt på vigtigheden af skoletype

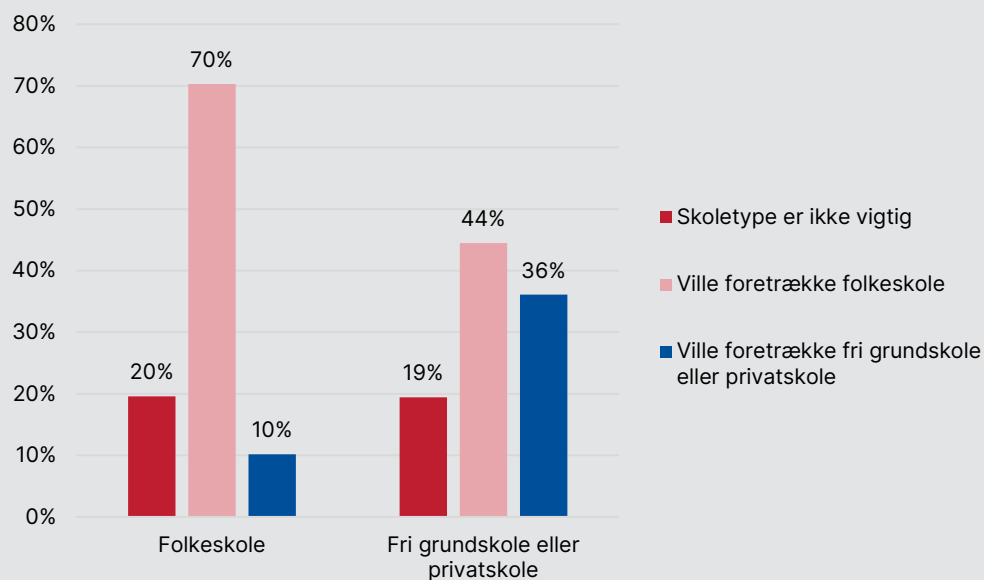

Anm.: Skoleforældre med børn, der går enten i folkeskole eller fri grundskole eller privatskole. N = 731 (439 skoleforældre til børn i folkeskolen og 292 skoleforældre med børn i fri grundskole eller privatskole).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Tilsvarende tendens gør sig gældende for de kommende skoleforældre, der endnu ikke har skolebørn. 44 % af de kommende skoleforældre, der regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole til deres barn, svarer, at de som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik i folkeskolen. Det viser Figur 2.17. For 19 % af disse forældre er skoletype som udgangspunkt ikke vigtig. Mens 36 % af disse forældre som udgangspunkt ville foretrække, at deres barn gik på en fri grundskole eller privatskole.

Figur 2.17 Kommende skoleforældre, der regner med at vælge hhv. folkeskole eller fri-/privatskole fordelt på vigtigheden af skoletype

Anm.: Kommende skoleforældre, der regner med, at deres børn skal gå enten i folkeskole eller fri grundskole/privatskole. N = 210 (138 kommende skoleforældre, der regner med folkeskole, og 72 kommende skoleforældre, der regner med fri grundskole/privatskole).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Valget af en fri grundskole eller privatskole som det sikre valg, når skoledistrikter er omskiftelige

Blandt de forældre, der som udgangspunkt har et ønske om, at deres barn skal gå i folkeskolen, men som i praksis har valgt en fri grundskole eller privatskole, går det igen, at valget af en fri grundskole eller privatskole er blevet oplevet som det mest sikre skolevalg. Flere forældre beskriver det som, at de trods et ideologisk ønske om at sætte deres barn i folkeskolen har haft skrevet deres barn op til en fri grundskole eller privatskole som en "forsikring i baghånden". Når forældrene oplever valget af en fri grundskole eller privatskole som det mest sikre valg, kobler de dette til oplevelsen af, at skoledistrikterne i kommunen ændres jævnlige. Løbende ændringer i skoledistrikterne betyder, at forældrene ikke føler sig sikre på, hvilken folkeskole deres barn ved skolestart vil høre til, og om det er en af de folkeskoler, de gerne vil have deres barn på, eller en af de folkeskoler, de ikke ønsker. Dermed skriver forældrene sig op til og vælger i en del tilfælde en fri grundskole eller privatskole, fordi de her kan vide sig sikre på, hvilken skole de ender med at få.

Skolevalget opleves som et valg mellem distriktsskolen eller en fri grundskole eller privatskole

Flere af de forældre, der har valgt en fri grundskole eller privatskole, selvom de har en præference for folkeskolen, beskriver, at de har oplevet deres skolevalg som valget mellem den distriktsskole, de hører til, og en fri grundskole eller privatskole. En del af forældrene havde egentlig ønsket sig, at deres barn kom på en af kommunens andre folkeskoler end distriktsskolen frem for på en fri grundskole eller privatskole. Men idet der ikke har været plads på den eller de ønskede folkeskoler, er valget faldet på en fri grundskole eller privatskole.

Erfaringer med vanskelige rammer for folkeskolen

Endelig peger en del forældre på, at deres valg af en fri grundskole eller privatskole til trods for deres præferencer for folkeskolen bunder i en oplevelse af, at folkeskolen har vanskelige politiske og ressourcemæssige rammer for at lykkes, som også beskrevet i afsnit 2.3.3. En del af disse forældre har haft sat deres barn i folkeskolen, men har efter at have gjort sig negative erfaringer hermed flyttet barnet til en fri grundskole eller privatskole. En forælder beskriver, hvordan de eksisterende rammer for folkeskolen blev afgørende for deres fravalg heraf trods et ideologisk ønske om et tilvalg:

Vi synes ikke, at der er forsvarlige rammer i folkeskolen, sådan som det ser ud nu. (...) Vi ville egentlig gerne have støttet 'projekt folkeskole'. Der var bare for meget risiko forbundet med det, og mange der har dårlige erfaringer. Og lærerne siger, at: 'jamen vi spænder over så mange klasser, vi har så lidt forberedelsestid, vi kan ikke huske navnene på eleverne, jeg har ikke tid til at arbejde med klasseudvikling og lave relationsarbejde'. Så tænkte vi, at det vil vi faktisk ikke udsætte vores barn for. (Forælder, Fokusgruppe 1)

2.4.1 Forældrenes egne skoleerfaringer

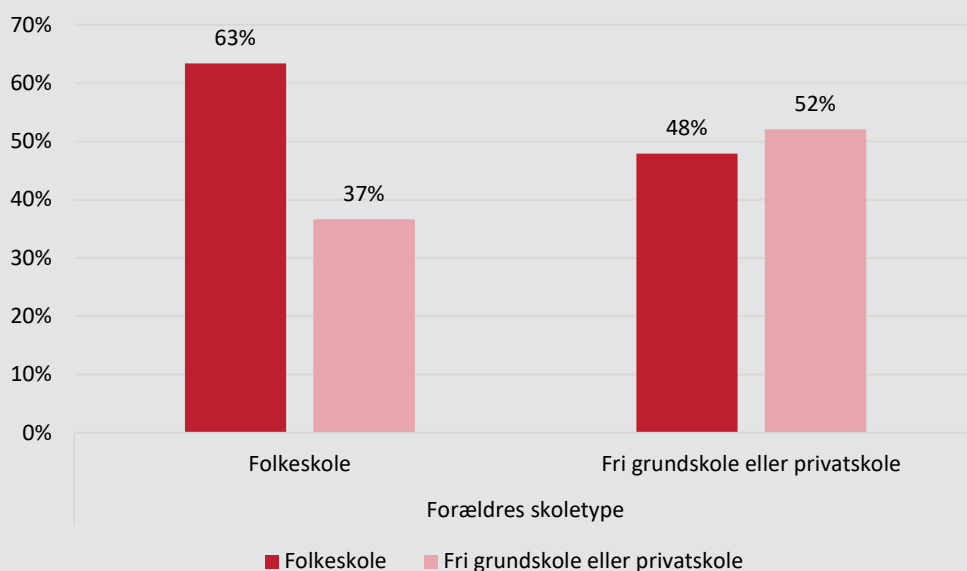
I dette afsnit beskrives det, hvorvidt der kan ses en sammenhæng mellem forældrenes egne skoleerfaringer og deres valg af skoletype til deres barn.

Forældre der selv har gået på fri grundskole eller privatskole fravælger oftere folkeskolen til deres barn

Hovedparten af de forældre, der selv har gået i folkeskole, har valgt/regner med også at vælge folkeskolen. Det gælder 63 % af de forældre, der har gået i folkeskole, viser Figur 2.18. Mens 37 % af de forældre, der selv har gået i folkeskole, har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole.

For de forældre, der har gået på en fri grundskole eller privatskole, gælder det derimod, at den største andel af disse (52 %) også har valgt/regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole til deres barn, mens 48 % af disse forældre har valgt/regner med at vælge folkeskolen. Dermed vælger forældre, der selv har gået på en fri grundskole eller privatskole, lidt oftere en fri grundskole eller privatskole til deres barn, end forældre der har gået i folkeskolen.

Figur 2.18 Valg af skoletype til eget barn fordelt på forældres egen skoletype

Anm.: Kommende og nuværende skoleforældres valg af skoletype til deres børn fordelt på, om de selv har gået i folkeskole eller på fri grundskole/privatskole. N = 987 (770 forældre, der selv har gået i folkeskole, og 217 forældre, der selv har gået i fri grundskole/privatskole).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Af fokusgrupper og de åbne besvarelser i spørgeskemaet fremgår det, at forældrenes egne skoleerfaringer kan spille ind i forhold til deres præferencer for forskellige skoletyper. Her ses det dog, at det ikke nødvendigvis er i den forstand, at forældrene foretrækker samme skoletype til deres barn, som de selv har gået på. Hvilken betydning, egne skoleerfaringer har, afhænger af, om skoleerfaringerne har været overvejende positive eller negative. Har man som forældre haft en positiv skoleoplevelse kan det medvirke til, at man ønsker samme skoletype for sit barn. Har man som forældre omvendt haft en negativ oplevelse af sin egen skolegang, kan det medvirke til, at man ønsker en anden

skoletype for sit barn. En forælder skriver i spørgeskemaet til nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd:

Både min kone og jeg har haft dårlige erfaringer med folkeskolen og har oplevet stor værdi af et skift til privatskole. Derfor var vi ikke i tvivl om, at vores børn skulle gå på privatskole, da vi har mulighed for at tilbyde dem det. (Forælder, spørgeskema)

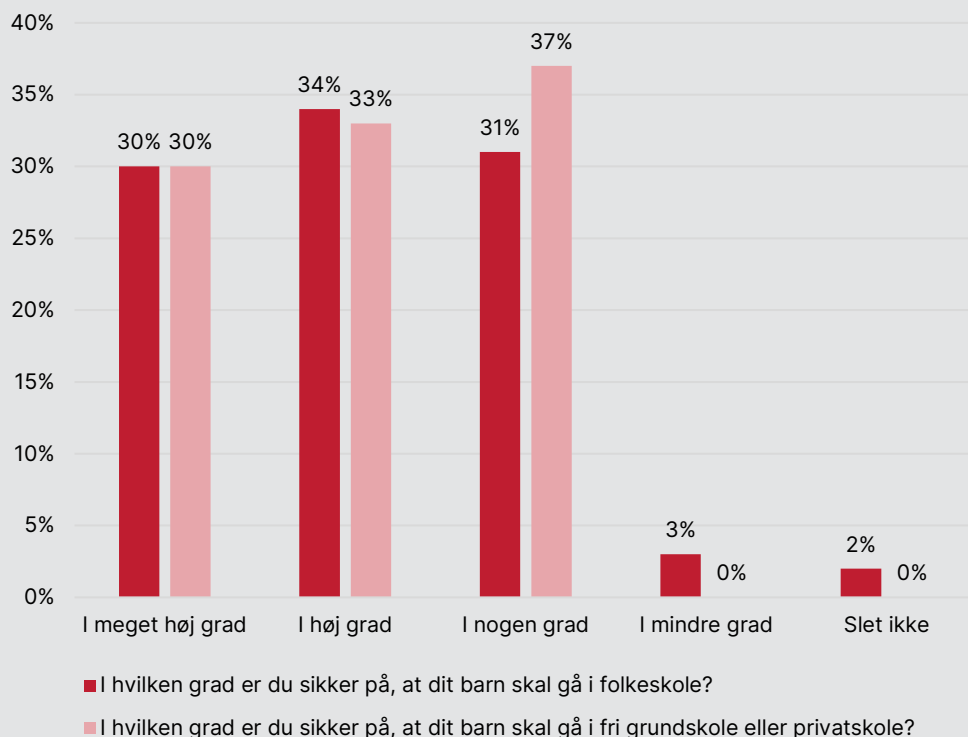
2.4.2 Kommende skoleforældres valg af skoletype

I dette afsnit beskrives det, hvor sikre kommende skoleforældre er på valget af skoletype til deres barn.

En tredjedel af kommende skoleforældre er ikke sikre på valget af skoletype

Knap 2 ud af 3 kommende skoleforældre er i høj eller meget høj grad sikre på valget af skoletype til deres barn. Det viser Figur 2.19. Det gælder både for de forældre, der regner med at vælge en folkeskole, og for de, der regner med at vælge en fri grundskole eller privatskole. Dermed er der også en tredjedel af de kommende skoleforældre, der ikke er sikre på valget af skoletype. 37 % af de forældre, der hælder til at vælge en fri grundskole eller privatskole, svarer, at de kun i nogen grad er sikre på dette. Mens 31 % af de forældre, der hælder til at vælge folkeskolen, svarer, at de kun i nogen grad er sikre på dette, og de resterende 5 % af disse forældre er i mindre grad eller slet ikke sikre.

Figur 2.19 Grad af sikkerhed på valg af hhv. folkeskole og fri grundskole eller privatskole for kommende skoleforældre

Anm.: Kommende skoleforældre, der regner med at vælge hhv. folkeskole eller fri grundskole/privatskole til deres barn. N = 61 kommende skoleforældre, der regner med at vælge folkeskole (svarende til 100 % for de røde søjler), og 43 kommende skoleforældre, der regner med at vælge fri grundskole eller privatskole (svarende til 100 % for de lyserøde søjler).

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt kommende og nuværende skoleforældre 2023.

2.5 Forskelle mellem forældre i Skovbrynet skoledistrikt og forældre i de øvrige skoledistrikter

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvad der adskiller forældrene bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt, hvor den nye folkeskole skal ligge, fra forældrene i de to øvrige skoledistrikter. Som afsnit 2.1.2 viste, er der flere faktorer i skolevalget, hvor der ikke er konsensus blandt forældrene i forhold til, hvor vigtige de er. Vi så også, at for enkelte faktorer var der signifikante forskelle på tværs

af forældre bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt og forældre i de øvrige skoledistrikter.

Før vi ser nærmere på, hvad der adskiller forældre bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt fra de andre forældre i deres besvarelser, viser Tabel 2.1 forskellene i skoletype på tværs af skoledistrikter. Som det fremgår, er de forældre, der har besvaret spørgeskemaet og er bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt, i mindre grad folkeskoleforældre og i mindre grad distriktsskoleforældre. Det er vigtigt at have disse forskelle in mente, når vi sammenligner besvarelserne på tværs af skoledistrikterne i følgende afsnit.

Tabel 2.1 Fordelingen af skoletype på tværs af skoledistrikt

Fordeling	Andel besvarelser	Andel folkeskoleforældre	Andel distriktsskoleforældre (for folkeskoleforældre)
Skovbrynet	40,3 %	48,3 %	45,0 %
Ej Skovbrynet	59,7 %	70,8 %	90,2 %

Anm.: Tallene dækker både over nuværende og kommende skoleforældre. N = 1.055.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023 og baggrundsdata fra Gladsaxe Kommune.

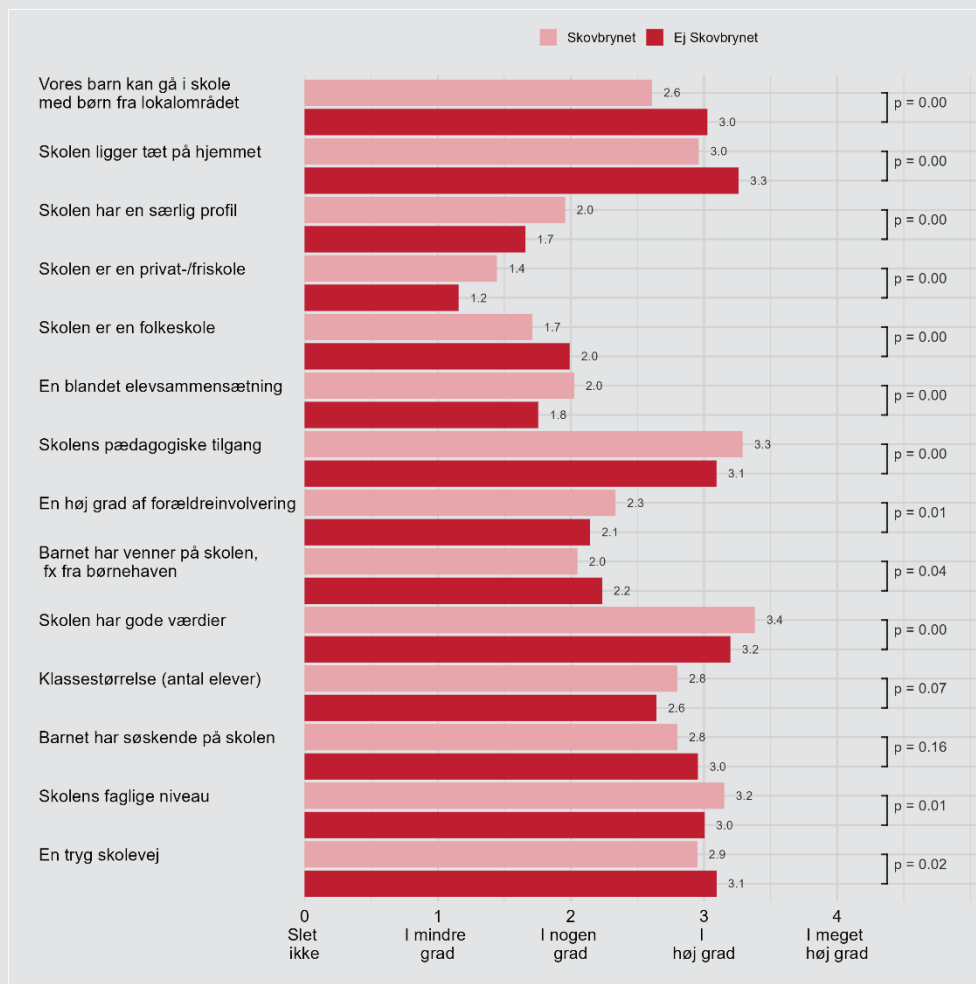
Både forskelle og ligheder i forældre fra Skovbrynet og de øvrige forældres vægning af faktorerens betydning for skolevalget

For at se nærmere på forskellene på tværs af skoledistrikter viser Figur 2.20 de 14 faktorer med den største forskel på tværs af de to forældregrupper. Figuren er sorteret efter forskellenes størrelse, således at den største forskel er for 'Vores børn kan gå i skole med børn fra lokalområdet', hvor forældre i Skovbrynet har tilskrevet det en vigtighed på i gennemsnit 2.61 (på en skala fra 0 ('Slet ikke') til 4 ('I meget høj grad')). Det er signifikant lavere end forældre i de øvrige skoledistrikter, som har givet det 3.03 i gennemsnit. Forældrene i Skovbrynet prioriterer også nærhed til skolen lavere end forældre i de øvrige distrikter, men lægger til gengæld større vægt på skolens profil, og at det er en fri grundskole eller privatskole.

Samlet set tyder mønstrene i Figur 2.20 på, at nærhed til skolen, både hvad angår det praktiske, som fx en tryk skolevej, og hvad angår det sociale, som fx at gå i skole med børn fra lokalområdet, spiller en mindre rolle for de forældre, der har deltaget i undersøgelsen, som er bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt.

Figur 2.20 Faktorer af betydning for skolevalget: De 14 største kontraster mellem forældre i Skovbrynet og forældre i de øvrige skoledistrikter

Figuren er sorteret efter de største forskelle mellem grupperne af forældre i Skovbrynet Skoledistrikt og de øvrige forældre.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. 'P =' angiver p-værdien for test af nulhypotesen, at gennemsnittet er ens i de to grupper. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

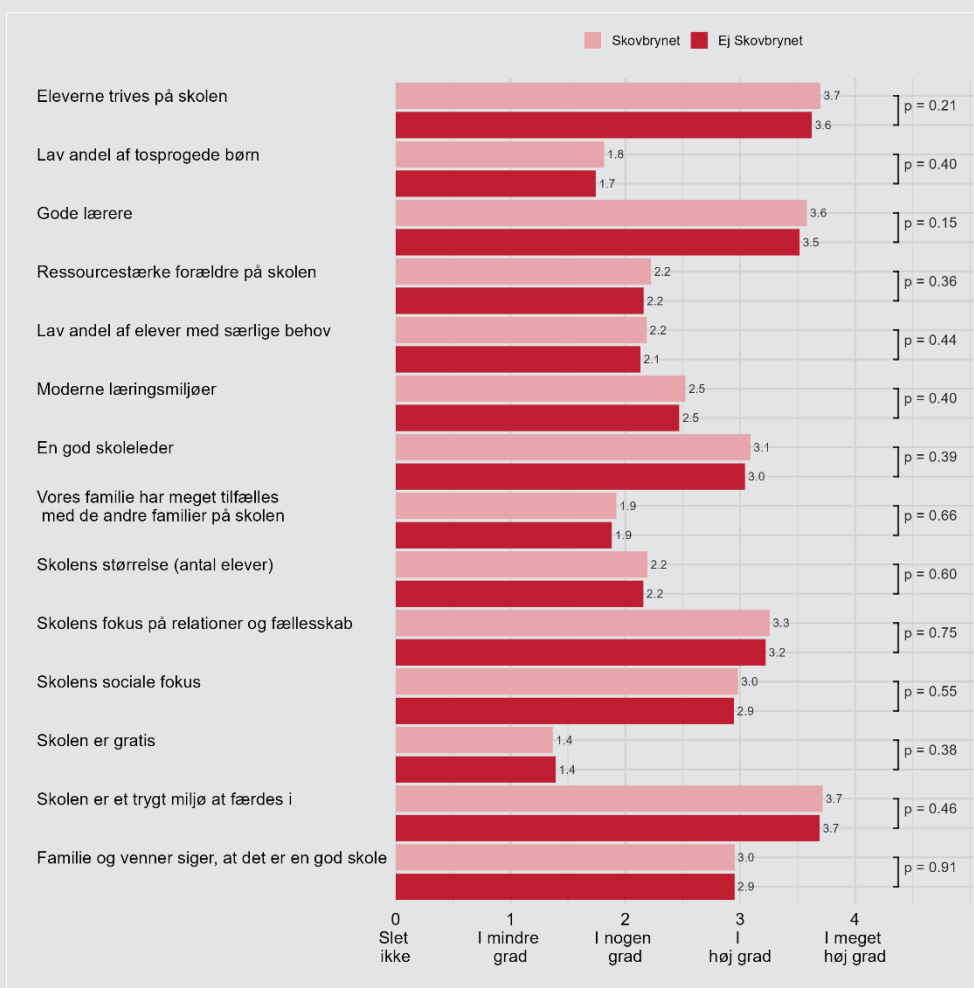
Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Figur 2.21 viser de 14 faktorer, hvor der er mindst forskel på tværs af forældre i Skovbrynet og forældre bosiddende i de andre distrikter. For ingen af disse

14 faktorer er svarene fra forældre bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt signifikant forskellige fra svarene fra forældre bosiddende i de andre skoledistrikter.

Figur 2.21 Faktorer af betydning for skolevalget: De 14 mindste kontraster mellem forældre i Skovbrynet og forældre i de øvrige skoledistrikter

Figuren er sorteret efter de største forskelle mellem grupperne af forældre i Skovbrynet skoledistrikt og de øvrige forældre.

Anm.: Forældre til både nuværende og kommende skolebørn. Figuren viser gennemsnittet for besvarelserne. Talværdien 4 repræsenterer svarkategorien 'I meget høj grad', talværdien 3 repræsenterer svarkategorien 'I høj grad', talværdien 2 repræsenterer svarkategorien 'I nogen grad', talværdien 1 repræsenterer svarkategorien 'I mindre grad', og talværdien 0 repræsenterer svarkategorien 'Slet ikke'. 'P =' angiver p-værdien for test af nulhypotesen, at gennemsnittet er ens i de to grupper. N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn). Bemærk, at respondenter ikke nødvendigvis har svaret på alle spørgsmål.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Forskelle mellem forældre fra forskellige skoledistrikters vægtning af faktorer hænger i høj grad sammen med forældrenes valg af skoletype

For at belyse om forskellen på tværs af skoledistrikter hænger sammen med forskellene i forældrenes aktuelle situation (nuværende vs. kommende skoleforældre) eller forskelle i deres skolevalg, præsenterer vi i Tabel 2.2 regressionskoefficienter, hvor vi også kontrollerer for, om forældrene er nuværende skoleforældre (kolonne (2)), om forældrene planlægger at vælge/har valgt folkeskolen (kolonne (4)), og om forældrene planlægger at vælge/har valgt distriktsskolen (kolonne (5)). For overskuelighedens skyld har vi aggregeret faktorerne efter samme gruppering som i afsnit 2.1.3.

Kolonne (1) viser, at når vi ikke tager højde for andet, så er der en signifikant forskel mellem forældrene i Skovbrynet og forældrene i de øvrige skoledistrikter på 2 ud af de 5 dimensioner. Disse sammenhænge bliver stort set ikke påvirket af, at vi tager højde for, om forældrene er nuværende eller kommende skoleforældre (kolonne (2)). Men når vi tager højde for forældrenes valg eller planlagte valg af skoletype i kolonnerne (3) og (4), ser vi, at de signifikante forskelle forsvinder. Med andre ord er der ikke signifikante forskelle mellem forældre, der har valgt/planlægger at vælge folkeskolen, som er bosiddende i Skovbrynet skoledistrikt, og forældrene bosiddende i de øvrige skoledistrikter. Den eneste undtagelse ses i panel E., hvor vi ser, at skolens størrelse og fysiske rammer har større betydning i Skovbrynet, når vi holder valget af distriktskole konstant. Når de forældre, der har besvaret spørgeskemaet, som tilhører Skovbrynet skoledistrikt, umiddelbart skiller sig ud fra de øvrige forældre i deres vægtning af nogle faktorer, hænger det således sammen med, at en væsentlig del af de forældre fra Skovbrynet skoledistrikt, der har besvaret spørgeskemaet, er forældre, der har valgt en fri grundskole eller privatskole.

Tabel 2.2 Regressionskoefficienter for forskellene på tværs af skoledistrikter

	(1)	(2)	(3)	(4)
<i>A. Skolens faglige, pædagogiske, sociale og trivselsmæssige kendetegn</i>				
Skovbrynet skoledistrikt	0.108*	0.095	0.061	0.117
	(0.039)	(0.039)	(0.041)	(0.076)
<i>B. Skolens ledere, lærere og pædagoger</i>				
Skovbrynet skoledistrikt	0.059	0.038	0.024	0.116
	(0.052)	(0.052)	(0.056)	(0.107)
<i>C. Skolens elev- og forældresammensætning</i>				
Skovbrynet skoledistrikt	0.108	0.102	0.097	0.078
	(0.048)	(0.048)	(0.052)	(0.089)
<i>D. Skolens faglige, pædagogiske, sociale og trivselsmæssige kendetegn</i>				
Skovbrynet skoledistrikt	-0.241*	-0.257*	-0.101	-0.114
	(0.053)	(0.053)	(0.055)	(0.080)
<i>E. Skolens størrelse og fysiske rammer</i>				
Skovbrynet skoledistrikt	0.089	0.077	0.020	0.353*
	(0.055)	(0.055)	(0.059)	(0.106)
Kontrol for kommende skolebørn vs. nuværende	Nej	Ja	Nej	Nej
Kontrol for folkeskole	Nej	Nej	Ja	Nej
Kontrol for distriktsskole	Nej	Nej	Nej	Ja

Anm.: Tabellen viser regressionskoefficienter og standardfejl (i parentes). N = 1.055 (343 forældre til kommende skolebørn og 713 forældre til skolebørn).

Note: * angiver, at koefficienten er statistisk signifikant.

Kilde: VIVE-spørgeskemaundersøgelse blandt nuværende og kommende skoleforældre i Bagsværd 2023.

Litteratur

AE-Rådet (2020). *Flere børn fra eliten går på privatskole – også uden for storbyerne*: <https://www.ae.dk/analyse/2020-08-flere-boern-fra-eliten-gaar-paa-privatskole-ogsaa-uden-for-storbyerne>

AE-Rådet (2022). *I 37 kommuner går mindst hvert femte barn på en fri- eller privatskole*: <https://www.ae.dk/analyse/2022-04-i-37-kommuner-gaar-mindst-hvert-femte-barn-paa-en-fri-eller-privatskole>

Andersen, I.G., Sortkær, B., Glavind, J.G. & Sørensen, J.O. (2019). *Forældres skolevalg: En analyse af rationaler og strategier for forældres valg af skole i Danmark*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Bjerre-Nielsen, A. & Gandil, M.H. (2024). Attendance boundary policies and the limits to combating school segregation. *American Economic Journal: Economic Policy*, 16(1), 190-117.

Burges, S., Greaves, E., Vignoles, A. & Wilson, D. (2015). What parents want: School preferences and school choice. *The Economic Journal*, 125(587), 1262-1289.

- FORTROLIG -

VIVÉ